

Opinnäytetyö (AMK)

Bioanalytiikan koulutusohjelma

2011

Sanna Forsbacka ja Essi Nurmi

**LABORATORIOHOITAJA
BIOANALYYTIKKO-
OPISKELIJAN OHJAAJANA
AMMATTITAITOA
EDISTÄVÄSSÄ
HARJOITTELUSSA**

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sanna Forsbacka ja Essi Nurmi

LABORATORIOHOITAJA BIOANALYYTIKKO- OPISKELIJAN OHJAAJANA AMMATTITAITOA EDISTÄVÄSSÄ HARJOITTELUSSA

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on tärkeä osa bioanalytiikon koulutusta. Harjoittelun aikana opiskelija soveltaa teoretietoja käytäntöön ja harjoittelee oppilaitoksessa opittuja käytännön taitoja. Ohjaajina harjoittelussa toimivat laboratoriohoitajat ja opiskelijaohjaus onkin oleellinen osa heidän työtään.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevien bioanalytiikko-opiskelijoiden ohjaajina toimivien laboratoriohoitajien kokemuksia opiskelijoiden ohjauksesta sekä heidän valmiuksiaan ohjata opiskelijaa. Tutkimuksessa kartoitettiin myös tapoja, joilla opiskelijoita ohjataan sekä minkälaista osaamista ja asennetta opiskelijoilta odotetaan. Tutkimuksessa käytettiin harkinnanvaraista otosta. Tutkimukseen valittiin työntekijöitä sellaisista laboratorioista, jotka toimivat säännöllisesti Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevien bioanalytiikko-opiskelijoiden oppimisympäristöinä. Tutkimusaineisto kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella, joka sisälsi myös kolme avointa kysymystä. Kyselylomake laadittiin tutkijoiden toimesta tätä tutkimusta varten. Kyselyyn vastasi 76 laboratoriohoitajaa. Strukturoidut kysymykset analysoitiin tilastollisesti ja avoimet kysymykset teoreettisella sisällönanalyysilla.

Tutkimustulosten mukaan opiskelijoihin ja opiskelijaohjaukseen suhtaudutaan myönteisesti. Opiskelijaohjausta pidetään osana työnkuvaa ja opiskelijan koetaan kuuluvan osaksi työyhteisöä. Opiskelijalta odotetaan perustietojen ja -taitojen hallintaa harjoittelujakson alkaessa sekä innostunutta ja motivoitunutta asennetta. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan oppimistavoitteet sekä tieto-/taitotaso. Opiskelijan oma asenne vaikuttaa hänen saamaansa ohjaukseen. Tutkimuksen mukaan laboratoriohoitajat kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta opiskelijaohjaukseen. Myös oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välistä yhteistyötä tulisi kehittää.

Tutkimuksella kerättyä tietoa voidaan käyttää hyödyksi ammattitaitoa edistävän harjoittelun kehittämisessä niin oppilaitoksessa kuin harjoittelupaikoissakin. Tutkimustulokset antavat viitteitä ohjauskoulutuksen tarpeesta sekä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välisen yhteistyön kehittämisalueista.

Sanna Forsbacka and Essi Nurmi

BIOMEDICAL LABORATORY SCIENTIST AS A STUDENTS' SUPERVISOR IN A CLINICAL PLACEMENT

Clinical placement is an important part of the training of a biomedical laboratory scientist. During an internship the student applies theory into practice and puts into use the skills learned during the degree programme. Biomedical laboratory scientist working in laboratories act as supervisors and student supervising is an essential part of their job description.

The purpose of this study was to examine the experiences of biomedical laboratory scientists supervising students from Turku University of Applied Sciences, both the experiences in supervising, as well as their capacity and capabilities in student supervision. The study also researched methods used in student supervising and the skills base that each student was expected to have before entering into an internship. The target group was selected carefully and the questionnaire was sent to those laboratories that most often offer internships to students from Turku University of Applied Sciences. The material used in the study was compiled using a structured questionnaire form that also included open questions. The questionnaire form was prepared by the authors of this paper for this research only. The questionnaire was answered to by 76 biomedical laboratory scientists in total. The structured questions were analyzed statistically while the open questions were analyzed implementing theory-based content analysis.

The results of this study show that there is a prevailing positive perception towards students taking internships as well as towards the supervisor activities involved. When beginning an internship the intern is expected to have a basic knowledge of the skills needed in the profession. The student is also expected to be motivated and enthusiastic. The level of supervision takes into consideration the skills as well as educational aims and expectations of the student. The study shows that biomedical laboratory scientists offering student supervision perceive themselves to be in need of further training in student supervision. The cooperation between institutions and workplaces is considered to require enhancing.

The research data drawn from this study can be applied to the development of clinical placement in the work places offering occupational internships, as well as the institutions themselves. The study results imply a need for further training in supervisor activities and point out to the areas needing adjustment in the cooperation between the institutions and the workplaces offering internships.

KEYWORDS: : Biomedical laboratory scientist, clinical placement, supervision

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 BIOANALYYTIKON AMMATTIOSAAMINEN JA KOULUTUS	8
3 AMMATTITAITOA EDISTÄVÄ HARJOITTELU	10
3.1 Oppiminen ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa	10
3.2 Ammattitaitoa edistävän harjoittelun merkitys	12
3.3 Yhteistyö harjoittelupaikan ja oppilaitoksen välillä	13
4 OHJAUS	15
4.1 Ohjauksen tavoitteet ja edellytykset	15
4.2 Ohjaajan tehtävät	17
4.3 Toimiva ohjaussuhde oppimisen edesauttajana	17
4.4 Palautteenanto osana ohjausta	18
4.5 Ohjaajien kokemuksia	19
4.6 Ohjaustaidot	20
4.7 Koulutustarve	21
5 TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	23
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
6.1 Tutkimusmenetelmä	24
6.2 Tutkimuksen kohderyhmä	25
6.3 Aineiston keruu	26
6.4 Aineiston käsittely	26
6.4.1 Tilastollinen analyysi	27
6.4.2 Sisällönanalyysi	27
6.5 Eettiset näkökohdat	28
7 TULOKSET	31
7.1 Vastaajien taustatiedot	32
7.2 Kokemuksia opiskelijaohjauksesta	35
7.3 Ohjausvalmiudet	36
7.4 Ohjaustavat	41
7.5 Odotukset opiskelijaa kohtaan	43
8 POHDINNAT	47
8.1 Tutkimuksen luotettavuus	47
8.2 Tulosten tarkastelua	50
8.3 Kehittämisehdotuksia	56
8.4 Jatkotutkimusaiheet	57

LIITTEET

- Liite 1. Tutkimuslupa
- Liite 2. Saatekirje
- Liite 3. Kyselylomake

KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajien määrä eritasoisissa laboratorioissa.	32
Kuvio 2. Vastaajien koulutus.	33
Kuvio 3. Vastaajien työkokemus opiskelijan ohjaustehtävissä.	34
Kuvio 4. Erot opiskelijavastaavien ja muiden laboratoriohoitajien ohjausvalmiuksissa.	39
Kuvio 5. Laboratoriohoitajien koulutuksen tarve opiskelijoiden ohjaukseen.	40
Kuvio 6. Erot opiskelijoilta vaadituissa teoretiedoissa ja työtavoissa eritasoisten laboratorioiden välillä.	46

TAULUKOT

Taulukko 1. Vastaajien työkokemus laboratoriohoitajana vuosina.	33
Taulukko 2. Opiskelijan asema työyhteisössä.	35
Taulukko 3. Laboratoriohoitajien kokemuksia ohjauksesta.	36
Taulukko 4. Laboratoriohoitajien teoretietämys ja laboratoriotyön hallinta.	37
Taulukko 5. Laboratoriohoitajien ohjausvalmiudet.	38
Taulukko 6. Opiskelijan ohjaukseen liittyvän koulutuksen riittävyys.	40
Taulukko 7. Ohjauksen mielekkyys, kun sama opiskelija on ohjattavana useamman päivän.	41
Taulukko 8. Laboratoriohoitajien ohjaustavat ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa.	42
Taulukko 9. Palautteenanto ja arviointitilanne.	43
Taulukko 10. Laboratoriohoitajien odotuksia opiskelijaa kohtaan.	44

1 JOHDANTO

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu kliinisissä laboratorioissa on tärkeä osa bioanalyytikon koulutusta. Se antaa bioanalyttikko-opiskelijoille mahdollisuuden yhdistää opittuja teoretietoja käytäntöön. Harjoittelujaksolla opiskelija soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja todellisiin työtilanteisiin. Ohjaajina ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa toimivat kliinisissä laboratorioissa työskentelevät laboratoriohoitajat. Opiskelijaohjaus onkin oleellinen osa laboratoriohoitajan työtä.

Ohjattu harjoittelu on tärkeä osa bioanalyttikko-opiskelijan ammatillista kasvua ja kädentaitojen oppimista sekä asiakaspalveluun perehtymistä. Onnistunut harjoittelujakso edellyttääkin innostunutta ja asiantuntevaa ohjausta. Ohjauksen tulisi olla suunnitelmallista, asiantuntevaa, motivoivaa ja yksilöllistä. Tämä taas edellyttää harjoittelupaikalta riittäviä resursseja ohjauksen toteuttamiseen ja ohjaajilta jatkuvaa tietojen ja taitojen päivitystä sekä laboratoriotyöhön että opiskelijaohjaukseen liittyvissä asioissa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevien bioanalyttikko-opiskelijoiden ohjaajina toimivien laboratoriohoitajien kokemuksia opiskelijoiden ohjauksesta sekä heidän valmiuksiaan ohjata opiskelijaa. Tutkimuksessa kartoitetaan myös tapoja, joilla opiskelijoita ohjataan sekä minkälaisia odotuksia työntekijöillä on opiskelijaa kohtaan. Aihe on kiinnostava, koska harjoittelun yhteydessä opiskelijat antavat palautetta oppilaitokselle ja harjoittelupaikoille, mutta ohjaajilta ei useinkaan saada mielipiteitä siitä, miten opiskelijaohjaus koetaan osana laboratoriohoitajan työtä. Tutkimuksen avulla saadaan tietoa mahdollisesta ohjauskoulutuksen tarpeesta. Tulosten avulla voidaan myös kehittää oppilaitoksessa tapahtuvaa opiskelijaohjausta sekä mahdollisesti tunnistaa laboratorioissa tapahtuvan ohjauksen kehittämisalueet.

Aikaisempaa tutkimustietoa opiskelijan ohjauksesta laboratorioalalta on niukasti. Siksi tässä tutkimuksessa viitataan myös muihin sosiaali- ja

terveysalojen tutkimuksiin. Aikaisempien terveysalaan liittyvien tutkimusten mukaan opiskelijoihin suhtaudutaan myönteisesti, mutta ohjaukseen kaivataan lisää koulutusta (Lyytikäinen 2000; Helin 2004; Jääskeläinen 2009). Myös yhteistyötä oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välillä pitää aikaisempien tutkimusten mukaan lisätä, jotta voidaan taata opiskelijoille onnistunut harjoittelujakso (Lyytikäinen 2000; Helin 2004; Jääskeläinen 2009).

2 BIOANALYYTIKON AMMATTIOSAAMINEN JA

KOULUTUS

Aikaisempi koulutusnimike ja edelleen työelämässä käytössä oleva nimitys bioanalyytikolle on laboratoriohoitaja. Valmistuttuaan bioanalytikko-opiskelijat hakevat rekisteröintiä terveydenhuoltoalan ammattihenkilörekisteriin ja saavat näin oikeuden käyttää laboratoriohoitajan ammattinimikettä (Turun ammattikorkeakoulu 2011). Bioanalytikko toimii sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa tehtävissä, jotka vaativat terveysalan laboratoriotoiminnan osaamista. Bioanalytikko voi työskennellä myös lääketieteellisissä sekä biotieteellisissä tutkimus- ja tuotantolaitoksissa. (Suomen bioanalytikkoliitto ry 2002.)

Bioanalytikko osallistuu koko laboratoriopalvelutuotannon toteuttamiseen muiden ammattiryhmien kanssa. Bioanalytikon ydiosaamisalue on laboratoriotutkimusprosessin hallinta ja kehittäminen. Laboratoriotutkimusprosessi käsittää kaikki vaiheet tutkimuspyynnöstä vastauksiin asti. Bioanalytikon ydiosaamisen edellyttämät alueet laboratoriotutkimusprosessissa ovat laboratoriotutkimusprosessin preanalyttisen, analyttisen sekä postanalyttisen vaiheen edellyttämä osaaminen, laatuosaaminen, opetus- ja ohjausosaaminen, tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen. Bioanalytikon ammattitaidon perustana ovat kliinisen laboratoriotieteen ja sitä tukevien muiden tieteenalojen teoretinen tieto ja tiedon soveltaminen käytäntöön. (Opetusministeriö 2006.)

Bioanalytikkokoulutus käsittää sekä teoria- että käytännön opintoja. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista. Koulutuksen kokonaislaajuus on 210 opintopistettä, josta 75 opintopistettä on harjoittelua. Harjoittelusta vähintään 30 opintopistettä on suoritettava kliinisissä toimintaympäristöissä. (Opetusministeriö 2006.)

Turun ammattikorkeakoulun vuodelle 2011 laaditun opetussuunnitelman mukaan bioanalytiikan koulutusohjelmassa harjoittelu toteutetaan harjoitteluna luokissa ammattikorkeakoulun opetuslaboratorioissa opettajan johdolla, kliinisissä laboratorioissa terveydenhuollon eri organisaatioissa tai biolääketieteellisissä tutkimuslaboratorioissa sekä Turun AMK:n oppimiskeskus Ruisklinikassa. Bioanalyttikko-opiskelijan kliinisissä laboratorioissa suoritettava ammattitaitoa edistävä harjoittelu jakaantuu kolmelle eri jaksolle: Näytteenoton ja asiakaspalvelun harjoittelu (7 op) kolmannella lukukaudella, Harjoittelu kliinisen laboratoriotyön käytännössä (22 op) viidennellä lukukaudella sekä Syventävien opintojen harjoittelu (10 op) kuudennella lukukaudella. (Turun ammattikorkeakoulu 2011.)

3 AMMATTITAITOA EDISTÄVÄ HARJOITTELU

Työpaikoilla tapahtuvasta käytännön oppimisesta käytetään eri koulutusasteilla erilaisia termejä. Työssäoppimisesta puhutaan keskiasteen koulutuksessa, harjoittelusta ammattikorkeakoulussa ja käytännön opetuksesta yliopistossa. Eri koulutusasteilla käytännön oppiminen on määritelty yleisessä lainsäädännössä ja ohjeistettu tarkemmin opetussuunnitelmissa. (Hakonen 2000; Tikkamäki 2006.) Ammattikorkeakoulussa käytännön harjoittelusta on käytetty eri nimikkeitä eri aikoina, mm. käytännön harjoittelu, ammattitaito edistävä harjoittelu, työssäoppiminen ja kliininen harjoittelu. Tässä tutkimuksessa harjoittelusta käytetään ammattitaitoa edistävä harjoittelu -nimikettä.

Harjoittelu on oleellinen osa opiskelua ja ammattiin oppimista. Harjoittelun tarkoituksena on, että opiskelija oppii monenlaisia taitoja ja yhdistää koulussa opittua käytäntöön. Tämän lisäksi harjoittelu nähdään oleellisena osana työllistymisen kannalta. Näistä syistä on erityisen tärkeää, että harjoittelun suunnittelu ja toteutus onnistuu koulutusohjelmissa hyvin. Harjoittelun kehittäminen on tärkeää, jotta se mahdollisimman hyvin valmentaisi opiskelijaa työelämän nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Harjoittelun keskeinen asema ja sen perinteisyys ammatillisessa koulutuksessa on ilmeinen. Työelämässä vaaditut tiedot ja taidot voidaan saavuttaa vain harjoittelun kautta. (Konkola 2001.)

3.1 Oppiminen ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa

Oinonen (2000) on tutkinut ammattitaitoa edistävän harjoittelun merkitystä hoitotyön opiskelijoiden näkökulmasta koulutuksen eri vaiheissa. Oinosen (2000) mukaan eräs harjoittelun keskeinen tarkoitus on oppimisen edistäminen. Oppimiseen vaikuttavat oppimisympäristö, opetussuunnitelma sekä ohjaajan, opettajan ja opiskelijan oma käsitys oppimisesta (Sarajärvi 2003). Oppiminen edellyttää ohjaajalta ja opiskelijalta toistensa näkökulmien ymmärtämistä sekä panostusta yhteiseen oppimiseen. Oppiminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tapahtuvan kokemusten ja opittujen asioiden yhteisen käsittelyn kautta. (Oinonen 2000.) Ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa

tapahtuvaa oppimista tarkastellaan seuraavassa konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan.

Konstruktivismiin mukaan uusia tietoja ja taitoja omaksutaan käyttämällä aiemmin opittua tietoa (Laine ym. 2001). Ohjauksen onkin perustuttava opiskelijan yksilöllisiin oppimisvalmiuksiin. Oppimisen lähtökohtana on oppijan tapa hahmottaa maailmaa ja käytettäviä käsitteitä (Rauste-von Wright ym. 2003). Oikeita ja valmiita ratkaisuja ei ole vaan kukin oppija konstruoi oppimissisältönsä kokemustensa mukaan (Mäkeläinen 2000). Niinpä jokaisella oppijalla oppimispolku on erilainen. Oppijan valmiudet, ominaisuudet, tiedot ja käsitykset vaikuttavat polkuun (Enkenberg 2002; Rauste-von Wright 2003).

Konstruktivistisen käsityksen mukaan oppiminen on oppijan oman toiminnan tulosta ja oppija on itse vastuussa oppimisestaan (Laine ym. 2001; Rauste-von Wright ym. 2003). Ammattikorkeakoulussa terveysalan opiskelijoiden ammatillisen kasvun kannalta tärkeänä tavoitteena onkin itseohjautuvuus. Hoitotyön opiskelijat pitävät itseohjautuvuutta keskeisempänä asiana ammatillisessa kasvussa ja koko elämässä. (Myller & Venejärvi 1999.) Tietoa ei voida sellaisenaan välittää opiskelijalle vaan oppijan on aktiivisesti tehtävä omat tulkintansa saadusta informaatiosta (Kotila 2003; Rauste-von Wright ym. 2003). Ymmärtämisen merkitys on oleellisena osana oppimista. Tärkeää ei ole faktojen hallinta ja yksittäisten taitojen osaaminen vaan kokonaisuuden ymmärtäminen (Rauste-von Wright ym. 2003).

Sosiaalinen vuorovaikutus on oppimisessa tärkeää. Erityisesti konstruktivistisessä oppimiskäsityksessä se nousee keskeiseen asemaan (Rauste-von Wright ym. 2003). Keskustelemalla oppijan ajatteluprosessi selviää sekä hänelle itselleen että muille. Keskusteluissa opiskelija tarkastelee ja kyseenalaistaa omaa ajatteluaan. Siksi onkin tärkeää, että ohjaustilanteissa ohjaaja sekä opiskelija ovat tiiviisti vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. (Laine ym. 2001.)

3.2 Ammattitaitoa edistävän harjoittelun merkitys

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu on yhteistoiminnallinen prosessi, jossa opiskelija ja ohjaajat toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa sekä muun työyhteisön kanssa (Pasanen 2004). Harjoittelu on aina tavoitteellista, ja sitä ohjaa kunkin opiskelijan henkilökohtainen suunnitelma, jota muokataan käytännössä esiin nousseiden tarpeiden mukaan (Hakonen 2000; Öhrling & Hallberg 2001). Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä (Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 256/1995). Myös Gabersonin ja Oermannin (1999) mukaan harjoittelussa tulisi ensisijaisesti keskittyä koulutuksen kannalta keskeisten tietojen ja taitojen oppimiseen sekä kehittämiseen ja laajentaa osaamista vasta sitten, jos siihen jää aikaa.

Lyytikäinen (2000) kuvaa pro gradu-tutkielmassaan Pohjois-Karjalan terveyskeskusten ja keskussairaalan laboratorioissa tapahtuvaa bioanalyttikko-opiskelijoiden oppimisen ohjausta sekä käytännön työntekijöiden valmiuksia ohjaustehtävän suorittamiseen. Lyytikäisen (2000) mukaan teoriaopinnoissa saadut tiedot ja taidot saavat oikean merkityksensä silloin, kun ne integroidaan käytäntöön. Tällöin teoreettinen tieto muuttuu toiminnaksi ja opiskelijan käsitys teorian tiedon ja käytännön välisestä yhteydestä laajenee. (Lyytikäinen 2000.) Ammattitaitoa edistävä harjoittelu kliinisessä laboratoriossa antaa opiskelijalle mahdollisuuden soveltaa oppilaitoksessa opittuja teoreettisia tietoja käytännön laboratoriotyöhön. Harjoittelun tavoitteena on harjaannuttaa opiskelija yhdistämään oppimansa teorian tiedot todellisiin työtilanteisiin ja saavuttamaan ammatissa tarvittavat perustaidot. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tavoitteet, laajuus, sisältö, toteutustapa sekä arviointi määritellään koulutusohjelman opetussuunnitelmassa. (Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 256/1995.)

DeYoung'n (1990) mukaan ammattitaitoa edistävä harjoittelu antaa opiskelijalle mahdollisuuden soveltaa oppilaitoksessa opittuja teorian tietoja käytäntöön. Käytännön taitoja harjoitellaan oppilaitoksessa, mutta harjoittelussa oikeassa

työympäristössä kädentaidot varmistuvat, koska niitä käytetään todellisissa työtilanteissa. Myös ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaidot kehittyvät oikeassa työelämässä. Kliinisessä työssä hyväksyttävät käytösmallit ja arvot selviävät harjoittelujakson aikana opiskelijoille. Opiskelija oppii myös organisointikykyä ja ajanhallintatajua. Näitä taitoja ei voida täysin oppia oppilaitoksessa. (DeYoung 1990.) Gabersonin ja Oermannin (1999) mukaan ammattitaitoa edistävän harjoittelun tarjoamat oppimistilanteet ovat tärkeämmässä asemassa oppimisen kannalta kuin oppilaitoksessa demonstroidut harjoitustilanteet. Kliiniset oppimistilanteet ja työelämän tositalanteet antavat kokemuksia oikeasta työstä ja mahdollisuuden soveltaa teorian tietoja käytännössä. (Gaberson & Oermann 1999.)

3.3 Yhteistyö harjoittelupaikan ja oppilaitoksen välillä

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu edellyttää yhteistyötä oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välillä (Luoja 2011). Landmark ym. (2003) toteavat, että oppilaitos ja käytännön harjoittelupaikat eroavat toisinaan hyvinkin paljon oppimisympäristönä. Siksi onkin tärkeää, että tiedonkulku oppilaitoksen ja kliinisten oppimisympäristöjen välillä on selkeää ja jatkuvaa.

Yhteistyön merkitys oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välillä ohjauksen onnistumisen kannalta tuodaan monissa tutkimuksissa selkeästi esille. Oppimisen tehokkuus harjoittelussa riippuu siitä, miten opiskelija on valmistautunut harjoitteluun ja minkälaista ohjausta hän käytännössä saa (Oinonen 2000). Ohjaus on siis kliinisen oppimisympäristön ohjaajien ja oppilaitoksen opettajien yhteistyötä. Lasosen (2000) mukaan vastuu yhteistyöstä on enemmän opettajalla kuin työelämän ohjaajilla. Toisaalta Sarajärven (2003) mukaan opiskelijat tukeutuvat ammattitaitoa edistävissä harjoittelussa ohjaajiin enemmän kuin opettajaan, joten opettajan rooliksi jäisi ohjaajan roolin tukeminen. Opiskelijan oppimisen tukeminen on kuitenkin kaikkien asianomaisten vastuulla. Niinpä sekä opettajalla että ohjaajilla tulisi olla yhteneväinen käsitys ammattitaitoa edistävän harjoittelun tavoitteista ja sisällöstä. Opettajan tulee perehdyttää käytännön ohjaajat

opetussuunnitelmaan sekä opiskelijoiden asioihin. Ohjaajan tehtävänä taas on toteuttaa ohjaus näiden ohjeiden mukaan. (Lasonen 2000.)

Todellisuudessa terveysalalla yhteistyö on kuitenkin varsin vähäistä ja ohjauksen päävastuu on harjoittelupaikkojen työntekijöillä (Helin 2004). Nykyisin varsinainen ohjaus kuuluu siis käytännön työntekijöille ja opettajat toimivat lähinnä yhdyshenkilöinä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välillä. Landers (2000) toteaa, että opettajien tulisi olla läsnä harjoittelupaikoissa huomattavasti enemmän. Lisäksi opettajilla tulisi olla laaja ja ajanmukainen kliininen osaaminen. (Landers 2000.) Lehtolan ja Vehkaperän (2008) mukaan hoitotyön opettajat olivat työyhteisössä paikalla vain arviointitilanteissa, mutta opettajiin voitiin olla yhteydessä, mikäli opiskelijan kanssa ilmeni ongelmia. Hakonen (2000) on tutkinut oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välisen yhteistyön toteutumista sosiaaialalla. Hakosen (2000) mukaan tiedonkulku oppilaitoksen ja harjoittelupaikan välillä ei ole riittävää. Työntekijät eivät saa tietoonsa, missä vaiheessa opiskelija opiskelija on ja mitkä ovat hänen tavoitteensa harjoittelujaksolle. Oppilaitokset eivät myöskään hyväksy harjoittelupaikkojen työntekijöiden antamaa koulutukseen liittyvää kritiikkiä. (Hakonen 2000.) Myös Lyytikäisen (2000) ja Jääskeläisen (2009) tutkielmista selvisi, että ohjaajat pitävät yhteistyötä koulun ja harjoittelupaikan välillä riittämättömänä.

4 OHJAUS

Terveysalalla käytännön oppimisympäristössä tapahtuvasta opettamisesta käytetään termiä ohjaus. Ohjaus sanana viittaa käytännön työntekijän antamaan ohjaukseen. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjaus voidaan määritellä opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukemiseksi, edistämiseksi ja helpottamiseksi, jonka tavoitteena on osallistaa opiskelija työyhteisön toimintaan. (Pasanen 2004.) Ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa siten, että hän pystyy näkemään teorian ja käytännön yhteyden toimintansa kautta (Hakonen 2000). Ohjaus tapahtuu sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta ja sen ydinasia on opiskelijan ja hänen ohjaajansa yhteistyössä rakentama ohjaussuhde. Molemminpuolinen kunnioitus ja keskinäinen luottamus ovat hyvän ohjaussuhteen lähtökohtia. (Henttonen ym. 2002.)

Ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa ohjaajina toimivat kliinisessä käytännössä työskentelevät laboratoriohoitajat. Ohjaajalla on suuri merkitys opiskelijan oppimisen tukijana. Ohjaajilta vaaditaan oman ammatin hallinnan lisäksi ohjausvalmiuksia sekä tietoa nykyisestä bioanalytiikan opintosuunnitelmasta. Myös ohjaajan positiivinen suhtautuminen opiskelijaohjaukseen on oleellinen osa onnistunutta harjoittelua. Ohjaajan myönteinen suhtautumien ohjaustehtävään näkyy opiskelijan halukkuutena hakeutua yhteisiin oppimistilanteisiin ohjaajan kanssa (Oinonen 2000).

4.1 Ohjauksen tavoitteet ja edellytykset

Ohjauksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa saavuttamaan sekä opetussuunnitelmassa määritellyt että opiskelijan omat tavoitteet harjoittelujakson aikana. Toisinaan tavoitteiden saavuttaminen voi olla hankalaa, koska laboratoriohoitajat harjoittelupaikoissa eivät ymmärrä oppilaitoksen laatimia tavoitteita tai pitävät niitä liian teoreettisina (Lyytikäinen 2000; Siira 2008). Lisäksi ohjauksessa pyritään tukemaan opiskelijan ammatillista kasvua ja ammatti-identiteetin kehittymistä. Lyytikäisen (2000) pro gradu -tutkielmassa laboratoriohoitajat pitivät ohjauksen tärkeimpinä tavoitteina

auttaa opiskelijaa saamaan kokonaisvaltainen kuva laboratoriotyöstä ja soveltamaan teoretietoja käytäntöön. Myös harjoittelijan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittyminen ja opiskelijan motivaation ylläpitäminen ovat käytännön työntekijöiden mukaan tärkeitä tavoitteita ohjauksessa. (Lyytikäinen 2000.)

Koska ohjattu harjoittelu on tärkeä osa bioanalyttikko-opiskelijan ammatillista kasvua ja kädentaitojen oppimista sekä asiakaspalveluun perehtymistä, onnistunut harjoittelujakso edellyttää innostunutta ja asiantuntevaa ohjausta. Ohjauksen tulisi olla suunnitelmallista, asiantuntevaa, motivoivaa ja yksilöllistä. Tämä vaatii harjoittelupaikalta riittävät resurssit ohjauksen toteuttamiseen ja ohjaajilta jatkuvaa tietojen ja taitojen päivitystä sekä laboratoriotyöhön että opiskelijaohjaukseen liittyvissä asioissa. Helinin (2004) pro gradu -tutkielmassa terveysalalla työskentelevät ohjaajat pitävätkin kokonaisvaltaista ammatinhallintaa hyvän ohjauksen edellytyksenä. Työntekijän on oltava tietoinen omasta toiminnastaan, sillä hän on roolimalli opiskelijalle. Sarajärven (2003) tutkimuksessa selvisikin, että opiskelijat toimivat ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa ohjaajan käyttäytymismallin mukaisesti ja ohjaajan roolimalli korostuu opintojen edetessä.

Ilman asiantuntevaa ohjausta harjoittelujakso menee hukkaan. Jos tavoitteena on saada vain määrätty tuntimäärä täyteen, harjoittelu ei palvele opiskelijaa tarkoitettulla tavalla. Opiskelija jää kysymystensä kanssa yksin, oppiminen koostuu irrallisista oppimistilanteista, eikä opiskelija ymmärrä kokonaisuuksia. (Oinonen 2000; Kukkola 2008.) Gabersonin ja Oermannin (1999) mukaan harjoittelussa ei tulisi laskea tunteja, vaan kiinnittää enemmän huomiota laadukkaaseen ohjaukseen ja mielekkäisiin oppimistilanteisiin. Ohjauksen puute saattaa vähentää erilaisten oppimistilanteiden määrää (Spouse 2001; Pearcey & Elliot 2004). Opiskelijoiden oppimismielekkyyttä vähentää ohjauksen ja palautteen puute sekä työntekijöiden kiire harjoittelupaikoilla (Huovinen 1999).

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ajaksi opiskelijalle tulisi nimetä työyhteisössä henkilökohtainen ohjaaja, joka työskentelisi mahdollisimman

paljon opiskelijan kanssa ja pystyisi näin ollen seuraamaan opiskelijan oppimisen etenemistä. Todellisuudessa vastuu opiskelijan päivittäisestä ohjauksesta jakautuu työpaikalla usein useammalle ohjaajalle. Ohjaajat saattavat ohjata kutakin opiskelijaa vain pari kertaa ammattitaitoa edistävän harjoittelun aikana. Tällöin ohjaajat eivät pääse tutustumaan opiskelijaan ja hänen tietoihinsa ja taitoihinsa riittävästi, eikä kenelläkään ole syvällistä tietämystä opiskelijan harjoittelun ja oppimisen etenemisestä. (Spouse 2001.)

4.2 Ohjaajan tehtävät

Ohjaajan tehtävä oli Oinosen (2000) mukaan aikaisemmin olla arvioija ja kontrolloija. Nykyisin ohjaajasta on tullut enemmän neuvoja, kuuntelija, kyselijä ja myös itse oppija. Oppimista edistävän ohjaajan on perehdyttävä opiskelijan tavoitteisiin ja ohjaustehtävään. Työntekijä jakaa osaamistaan ja antaa harjoittelijalle kehittävää palautetta koko harjoittelujakson ajan. Hyvällä ohjaajalla on aikaa opiskelijalle. Ohjaajan tärkeä tehtävä on olla läsnä ja auttaa opiskelijaa kehittymään luottamalla tämän kykyihin. (Oinonen 2000.) Hyvä ohjaaja antaakin opiskelijan itse tehdä ja soveltaa, mutta samalla varmistaa, että harjoittelija ymmärtää tekemänsä asiat (Price & Price 2009). Hyvän ohjaajan ominaisuuksia ovat innostuneisuus, huumorintaju, kärsivällisyys, joustavuus, ystävällisyys, kannustavuus sekä halukkuus rehellisesti myöntää omat rajansa ja virheensä. Ohjaajalta odotetaan hyviä ohjaustaitoja ja kykyä samaistua opiskelijan asemaan. (Gaberson & Oermann 1999.) Cleary ja Walter (2010) pitävät lyhyitä kysymyksiä ja kuvauksia, pohdintaa vaativia ongelmatehtäviä, kertomuksia, roolimalliutta ja mielteliästä ohjaajan ja opiskelijan yhteisoppimista onnistuneen ohjauksen perustana. Keskeistä ohjaajan toiminnassa opintojen alkuvaiheessa on turvallisuuden tunteen välittäminen ja esikuvana oleminen, keskivaiheessa tilan antaminen ja loppuvaiheessa ammattialan olemuksen ymmärtämisen yhteinen pohtiminen (Oinonen 2000).

4.3 Toimiva ohjaussuhde oppimisen edesauttajana

Hyvä ja kannustava ilmapiiri työyhteisössä edesauttaa opiskelijan oppimista. Harjoittelupaikkojen huono ilmapiiri taas vähentää opiskelijoiden mielekkyyttä

koko opiskeluun (Huovinen 1999). Oppimisen kannalta tärkeintä on saada opiskelija osallistumaan toimintaan. Avoimen opiskelijan ja työntekijöiden välisen vuorovaikutuksen kautta muodostuu hyvä työskentelyilmapiiri, joka takaa opiskelijan aidon osallistumisen. (Pasanen 2004.) Gabersonin ja Oermannin (1999) mukaan hyvän ohjaussuhteen perustana voidaankin pitää molemminpuolista luottamusta ja kunnioitusta. Työntekijöiden tulisi olla tasavertaisia, yhdessäoppijoita opiskelijan kanssa (Oinonen 2000). Opiskelijat tuntevat olevansa tasavertaisia jäseniä henkilökunnan kanssa, kun he pääsevät osalliseksi työpaikan kokouksiin ja koulutuksiin ja heitä puhutellaan nimellä (Kajander ym. 2007). Toisaalta Myllerin ja Venejärven (1999) tutkimuksessa selvisi, etteivät sairaanhoitajaopiskelijat tunne itseään tasa-arvoisiksi ammattitaitoisten ohjaajien kanssa. Atask ym. (2000) tutkivat hoitohenkilökunnan ja opiskelijan vuorovaikutusta. Tutkimuksessa todettiin, että opiskelijat tunnistavat jo ensimmäisinä päivinä ne sairaanhoitajat, jotka ovat aidosti kiinnostuneita ohjauksesta. Lyhytaikaisessakaan harjoittelussa työntekijät eivät pysty hämäämään opiskelijaa saamistaan vaikutelmista, koska ihmisen intuitio on hyvin herkkä työyhteisön ilmapiiriin liittyvissä asioissa (Saarikoski 2008). Toimiva ohjaussuhde on nähty opiskelijan tärkeimpänä ammatillisen kehittymisen tekijänä ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa (Spouse 2001).

Toimivan ohjaussuhteen luominen aloitetaan opiskelijan vastaanottamisella ja perehdytyksellä. Vastaanottamiseen on syytä panostaa, koska sen avulla luodaan pohja ammattitaitoa edistävän harjoittelun onnistumiselle. Opiskelijan luoman ensivaikutelman kannalta on merkittävää, miten hänet otetaan vastaan harjoittelupaikassa. Työyhteisön hyvästä ilmapiiristä kertoo se, että opiskelijan vastaanottamiseen on varauduttu etukäteen ja opiskelija otetaan ystävällisesti vastaan. (Oinonen 2000.)

4.4 Palautteenanto osana ohjausta

Jatkuvan palautteen saaminen on opiskelijan oppimisen kannalta tärkeää. Opiskelijat odottavat selkeää, perusteellista ja ajallaan annettua palautetta. Sisällöltään palautteen toivotaan olevan rakentavaa, kehittävää sekä oppimista

eteenpäin vievää. Positiivinen palaute kohottaa opiskelumotivaatiota. Negatiivista palautetta pitää käsitellä monipuolisesti, niin että opiskelija ymmärtää sen tarkoituksen oppimisen kannalta. (Oinonen 2000.)

Lehtolan ja Vehkaperän (2008) tutkimuksessa käsitellään sekä suullista että kirjallista palautetta sairaanhoitajien näkökulmasta. Suullisen palautteen antaminen koettiin vaikeaksi, koska rakentavaa palautetta ei osattu antaa ja palautteen antamiseen ei ollut aikaa. Kirjallisen palautteen saaminen oli myös hankalaa, koska kaikki päivittäiset opiskelijan ohjaajat eivät antaneet palautetta. (Lehtola & Vehkaperä 2008.) Kirjallisen palautteen antamisella ei ole todettu olevan niin suurta merkitystä opiskelijan oppimisen kannalta, koska se ei useinkaan perustu opiskelijan tavoitteisiin. Usein palautevihkoihin listataan vain opiskelijan tekemät työt, eikä niinkään arvioida hänen toimintaansa. (Oinonen 2000.)

4.5 Ohjaajien kokemuksia

Ammattitaitoa edistävää harjoittelua käsitteleviä tutkimuksia on tehty niin opiskelijoiden, opettajien kuin kliinisissä toimintaympäristöissä toimivien ohjaajienkin näkökulmasta. Koska ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa on kyse juuri opiskelijan oppimisesta ja sen arvioinnista, on tutkimuksen kohteeksi luontevaa valita opiskelija. Opiskelijoiden näkökulma tuleekin selkeästi ilmi useimmissa tutkimuksissa (mm. Sarajärvi 2003; Kajander ym. 2007). Sen sijaan ohjaajina toimivien ammattilaisten näkemyksiä on julkaistu hyvin vähän. Oinonen (2000) kuitenkin toteaa, että juuri ohjaajien merkitys ohjauksen toteuttamisessa korostuu, koska opettajat ovat nykypäivänä huomattavasti vähemmän läsnä opiskelijoiden harjoittelupaikoissa.

Terveysalan työntekijöiden suhtautuminen opiskelijaohjaukseen vaihtelee. Jääskeläisen (2009) pro gradu -tutkielmassa sairaanhoitajat pitivät opiskelijoita uuden tiedon tuojina ja suhtautuvat harjoittelijoihin pääosin positiivisesti. Lyytikäisen (2000) mukaan myös laboratoriohoitajat suhtautuvat myönteisesti sekä opiskelijaohjaukseen että sen kehittämiseen. Helinin (2004) tutkimuksessa ohjaajat kokivat opiskelijoiden olevan piristävää vaihtelua arjen keskellä.

Lyytikäisen (2000) tutkimuksessa selvisi, että työkokemuksen mukana haluttomuus opiskelijaohjaukseen lisääntyi. He, joilla työvuosia oli yli kymmenen, olivat haluttomampia ohjaamaan opiskelijoita kuin he, joilla työkokemusta oli vähemmän.

Ohjaus koetaan rasittavana lähinnä silloin, kun työ on muutenkin kuormittavaa ja aikataulu on liian tiukka (Jääskeläinen 2009). Kiireisessä työtilanteessa opiskelijat nähdäänkin mieluummin työvoimana kuin oppijina (Spouse 2001). Lyytikäisen (2000) tutkimuksessa selvisi, ettei opiskelija juurikaan aiheuta stressiä, mutta työnhidastaja opiskelija usein on. Helin (2004) korosti tutkimuksessaan hyvän ohjaussuhteen tärkeyttä. Tutkimuksen mukaan ohjaussuhteen toimimattomuus tuntuu ohjaajista raskaalta. Työntekijöiden väsymystä aiheuttaa tutkimuksen mukaan se, että ohjauksessa on jatkuvasti opiskelijoita.

4.6 Ohjaustaidot

Ohjaajan ohjaustaidot vaikuttavat opiskelijan oppimiseen sekä ohjauksen laatuun (Spouse 2001). Ohjaustaitoihin kuuluu kaikki se ohjaajan toiminta, mikä edistää opiskelijan oppimista ja ammatillista kasvua. Ohjaustaitojen alueita ovat ohjaajan ammattitaito, vuorovaikutustaidot, ohjauksen suunnittelu ja toteuttaminen, teorian yhdistäminen käytäntöön ja arviointi (Kukkola 2008). Vahvuuksina ohjaajan tehtävissä nähdään oma ammatillisuus, vuorovaikutustaidot, pitkä työkokemus sekä ammattiosaaminen. Myös esimiehen ja muiden työyhteisön työntekijöiden tuki edistävät ohjaajana toimimista. (Lehtola & Vehkaperä 2008.)

Kukkolan (2008) pro gradu -tutkimuksessa keskityttiin ohjaajien ohjaustaitoihin. Tutkimuksen mukaan hoitotyön ammattilaiset arvioivat keskimäärin ammattitaitonsa ja roolimallina toimimisensa hyväksi. Vain vajaa kymmenen prosenttia piti ammattitaitoaan huonona tai erittäin huonona. Ohjaussuhde luotiin kertomalla itsestään ja keskustelemalla oppimiskokemuksista opiskelijan kanssa. Opiskelijoiden tavoitteisiin perehdyttiin ja niiden toteutumista seurattiin kiitettävästi. Ohjauksessa pyrittiin osoittamaan teorian ja käytännön välisiä

yhteyksiä. Ohjaajan omaa toimintaa ei perusteltu kovinkaan usein ja opiskelijalle näytettiin vain yksi, ohjaajan oma tapa tehdä asioita. Tutkimuksen mukaan palautetta annettiin jatkuvasti, oikeudenmukaisesti ja rakentavasti, mutta palautteenantoon ei valmistauduttu hyvin. Ohjaajat pyysivät myös opiskelijoita arvioimaan itseään sekä ohjaajaa. (Kukkola 2008.)

4.7 Koulutustarve

Työntekijät kaipaavat enemmän koulutusta opiskelijaohjaukseen (Lyytikäinen 2000; Helin 2004; Lehtola & Vehkaperä 2008; Jääskeläinen 2009; Luojus 2011). Jääskeläisen (2009) tutkimuksen mukaan sairaanhoitajat kokevat tarvitsevansa lisätietoa tämänhetkisestä koulutuksesta. Lehtolan ja Vehkaperän (2008) mukaan ohjaajat kaipaavat tietoa koulutuksen lisäksi ohjaavan opettajan roolista, yhteistyöstä ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjaukseen osallistuvien välillä sekä opiskelijan arvioinnista, palautteesta ja tavoitteista.

Kukkolan (2008) tutkimuksen mukaan he, jotka olivat osallistuneet ohjaajakoulutukseen, kokivat ammattitaitonsa paremmaksi kuin koulutuksen käymättömät. Ruotsissa tehdyssä tutkimuksessa hoitajilta kysyttiin kokemuksia opiskelijaohjauksesta vuosina 2000 ja 2006, ennen ja jälkeen ohjaajaperehdytyksen. Koulutuksen jälkeen hoitajat kokivat yhteistyön koulun ja harjoittelupaikan välillä tiivistyneen ja työntekijät käytännössä tiesivät paremmin oman roolinsa ohjaajina. (Hallin & Danielson 2009.) Myös Lehtolan ja Vehkaperän (2008) tutkimuksessa ohjaajat kokivat koulutukseen osallistumisen myönteisenä kokemuksena. Osallistujat kokivat oman motivaationsa lisääntyneen opiskelijaohjausta ja sen kehittämistä kohtaan. Koulutus antoi osallistujille rohkeutta ja tietoa opiskelijoiden arviointiin ja palautteenantoon. Myös opiskelijoiden tavoitteet huomioitiin paremmin ohjausta annettaessa sekä palautteenannossa ja arvioinnissa koulutuksen jälkeen. (Lehtola & Vehkaperä 2008.)

Kuten aiemmasta huomataan, koulutuksesta on selkeästi apua ohjauksen kehittämisessä ja ohjaajat osallistuvat mielellään koulutuksiin. Rajoittavana tekijänä koulutuksiin osallistumiselle on kuitenkin työyksikön kiire ja työaikajärjestelyt. Koulutukseen osallistuminen on riippuvaista monesta

tekijästä, mutta työyksikön esimiehellä on suuri merkitys osallistumisen mahdollistajana. Jos esimies on sitoutunut ja innostunut koulutuksen toteutuksesta, on myös työntekijöillä parempi mahdollisuus osallistua koulutuksiin. (Lehtola & Vehkaperä 2008.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA

TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa laboratoriohoitajien kokemuksia opiskelijoiden ohjauksesta, heidän valmiuksiaan ohjata opiskelijaa, laboratorioissa käytössä olevia ohjaustapoja sekä minkälaisia odotuksia laboratoriohoitajilla on opiskelijaa kohtaan. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää harjoittelun aikana käytännön oppimisympäristössä tapahtuvaa ohjausta, koulussa tapahtuvaa ohjausta ennen harjoittelua sekä koulun ja harjoittelupaikkojen välistä yhteistyötä.

Tutkimustehtävät:

1. Minkälaisia kokemuksia laboratoriohoitajilla on opiskelijoiden ohjauksesta?
2. Minkälaiset valmiudet laboratoriohoitajilla on omasta mielestään ohjata opiskelijaa?
3. Minkälaisia tapoja ohjauksessa käytetään?
4. Minkälaista osaamista ja asennetta opiskelijalta odotetaan?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on luonteeltaan semi-kvantitatiivinen. Tutkimusaineisto kerättiin käyttämällä sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista aineistonkeruumenetelmää. Useiden eri metodien käytöstä samassa tutkimuksessa käytetään nimitystä metodologinen triangulaatio (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009; Janhonen & Nikkonen 2003). Denzin'n (1978) mukaan kysymys on silloin metodin sisäisestä triangulaatiosta, kun menetelmäksi on valittu yksi metodi, jolla samaa asiaa lähestytään erityyppisin kysymyksin. Tässä tutkimuksessa metodiksi valittiin kysely ja samaa asiaa kysyttiin sekä suljetuin että avoimin kysymyksin. Strukturoitu kyselylomake, jonka vastaukset käsiteltiin tilastollisesti, edusti tutkimuksen kvantitatiivista puolta. Teorialähtöisellä sisällönanalyysillä käsitellyt avoimet kysymykset taas olivat tutkimuksen kvalitatiivinen puoli. (ks. Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003.) Tähän aineistonkeruumenetelmään päädyttiin, koska sen avulla saatiin suhteellisen laaja ja monipuolinen tutkimusaineisto. Avoimet kysymykset tukevat strukturoitujen kysymysten vastauksia.

Aineiston keräämiseen käytettiin tutkijoiden itse tätä opinnäytetyötä varten laatimaa kyselylomaketta, joka sisälsi sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä (Liite 3). Kyselytutkimuksen etuna voidaan pitää sitä, että sen avulla saadaan koottua suhteellisen laaja tutkimusaineisto. Sen avulla saadaan myös kysytyä monia asioita ja vastausten käsittely on melko nopeaa. (Hirsjärvi 2004a.) Kyselylomakkeen heikkoutena voidaan sen sijaan pitää joskus ongelmia tuottavaa tulkintaa. Ei voida olla varmoja siitä, kuinka vakavasti ja rehellisesti kyselyyn osallistuneet ovat vastanneet. On myös hankalaa arvioida sitä, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset ja niiden vastausvaihtoehdot kyselyn laatijoiden tarkoittamalla tavalla. Lisäksi kato voi joissakin tapauksissa nousta suureksi. (Hirsjärvi 2004a.) Kyselylomake laadittiin opinnäytetyölle asetettujen tutkimusongelmien pohjalta.

Kyselylomakkeessa oli 40 kysymystä, joista seitsämän oli taustakysymyksiä ja kolme avointa kysymystä. Avointen kysymysten tarkoituksena oli saada lisäinformaatiota vastaajien näkemyksistä opiskelijaohjauksesta. Kysely on standardoitu eli vakioitu, koska kaikilta tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin samat kysymykset samalla tavalla esitettyinä (Hirsjärvi 2004a). Strukturoidut kysymykset olivat muodoltaan väittämiä, joihin vastattiin 4-portaisen asteikon mukaan. Vastausvaihtoehtoina olivat numerot yhdestä neljään, jossa 1= täysin eri mieltä ja 4= täysin samaa mieltä. Lomakkeessa oli myös En osaa sanoa -vaihtoehto. Kyselylomake sisälsi väittämiä seuraavista aihealueista: laboratoriohoitajien kokemuksia opiskelijoista (n=6) ja opiskelijaohjauksesta (n=5), työntekijöiden valmiudet ohjata opiskelijaa (n=9), käytössä olevat ohjaustavat (n= 12) ja odotukset opiskelijaa kohtaan (n= 6).

Ennen varsinaista aineiston keruuta suoritettiin kyselylomakkeen esitestaus, jonka avulla varmistettiin kyselyn toimivuus ja ymmärrettävyys sekä saadaanko sen avulla vastaukset asetettuihin tutkimusongelmiin. Esitestaukseen osallistui 17 TYKSLABin mikrobiologian osasto 938:n laboratoriohoitajaa. Esitestauksen jälkeen joitakin lomakkeen kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja selkeytettiin.

6.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksessa käytettiin harkinnanvaraista otosta (Vilkkä 2007). Osallistujia ei kannattanut poimia sattumanvaraisesti, vaan otos kohdistettiin sellaisiin laboratorioihin, jotka toimivat säännöllisesti Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevien bioanalyttikko-opiskelijoiden oppimisympäristöinä. Yhteyshenkilöitä pyydettiin toimittamaan kyselylomake seuraavien TYKSLABin osastojen laboratoriohoitajille: hematologia, mikrobiologia, päivystyslaboratorio, T-sairaalan näytteenotto, Käsityöläiskadun näytteenottopiste, Varissuon näytteenottopiste, Turun kaupunginsairaala, Turunmaan sairaala, Raision sairaala, Loimaan aluesairaala, Vakka-Suomen sairaala ja Salon aluesairaala. Edellä mainittujen laboratorioiden lisäksi aineistoa kerättiin myös TYKSin histologian, sytologian ja kliinisen fysiologian laboratorioista sekä kliinisen neurofysiologian yksiköstä. Kysely pyydettiin toimittamaan noin 250 laboratoriohoitajalle. Tarkkaa tietoa otoskoosta ei ole, koska kysely toimitettiin

TYKSLABin sekä sytologian ja histologian laboratorioihin TYKSLABin ylihoitajan kautta ja TYKSin klinisen fysiologian laboratorioon ja klinisen neurofysiologian yksikköön osastonhoitajien kautta. Ylihoitaja toimitti kyselyn tutkimukseen valittujen TYKSLABin sekä sytologian ja histologian laboratorioiden osastonhoitajille ja pyysi osastonhoitajia toimittamaan sen edelleen osastojensa laboratoriohoitajille. Kliinisen fysiologian laboratorion ja klinisen neurofysiologian yksikön kohdalla kysely lähetettiin osastonhoitajille ja pyydettiin välittämään se osastojen kaikille laboratoriohoitajille. Ei voida olla varmoja, onko kysely saapunut kaikille niille laboratoriohoitajille, joille tutkijat halusivat sen toimittaa. Myöskään tarkkaa tietoa osastojen laboratoriohoitajien määrästä ei tutkijoilla ole. Kyselyyn vastanneita oli yhteensä 76.

6.3 Aineiston keruu

Kysely toteutettiin sähköisellä lomakkeella. Lomakkeen teossa käytettiin Webropol -ohjelmaa ja lomake koordinoitiin vastuualueiden ylihoitajien ja osastonhoitajien kautta kaikille tutkimuksen kohteeksi valittujen laboratorioiden työntekijöille tammikuun 2011 aikana. Kyselylinkin ohessa laboratoriohoitajat saivat sähköpostiinsa saatekirjeen (Liite 2). Saatekirjeessä kerrottiin, että kysely on täysin anonyymi ja tutkimukseen osallistumalla vastaaja antaa luvan käyttää vastauksia tutkimuksessa. Saatekirjeessä kerrottiin myös työn tarkoitus ja tavoite ja painotettiin, ettei oikeita vastauksia kysymyksiin ole vaan niihin tulisi vastata oman mielipiteen mukaisesti. Vastausaikaa tutkittavilla oli n. kaksi viikkoa.

6.4 Aineiston käsittely

Ennen kerätyn aineiston analysointia saadut tiedot tarkistettiin. Kyselylomakkeista tarkistettiin mahdolliset puutteet ja asiattomat vastaukset, jotka johtaisivat vastauksen hylkäämiseen. Osa vastaajista oli jättänyt vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Yhtään kyselylomaketta ei kuitenkaan jouduttu hylkäämään, sillä pääsääntöisesti puuttuvia vastauksia ei yhtä kyselylomaketta kohden ollut kolmea enempää. Strukturoitujen kysymysten vastaukset analysoitiin tilastollisesti ja avoimet kysymykset sisällönanalyysillä. (Vilka 2007.)

6.4.1 Tilastollinen analyysi

Strukturoitujen kysymysten vastauksista muodostettiin havaintomatriisi eli ne järjestettiin tilastollisesti käsiteltävään muotoon käyttäen PASW Statistics 18 -ohjelmaa. Havaintomatriisiksi kutsutaan taulukkoa, johon muuttujia koskevat havainnot syötetään (Vilka 2007). Tyhjäksi jätetyt kohdat sekä En osaa sanoa -vastaukset luokiteltiin puuttuviksi tiedoiksi, eikä niitä otettu huomioon tuloksia analysoidessa. Tuloksissa otettiin huomioon siis vain ne vastaukset, jotka ovat 4-portaisen (1-4) asteikon sisällä. Näin ollen eri väittämien kohdalla vastaajien kokonaismäärä on eri riippuen siitä, kuinka paljon En osaa sanoa -vastauksia oli ja kuinka moni oli jättänyt vastaamatta väittämään kokonaan. Tuloksiksi saatiin frekvenssejä sekä prosentteja. Lisäksi tuloksia tarkasteltiin sijainti- ja hajontalukujen avulla. Eri ryhmiä, esimerkiksi eritasoisissa laboratorioissa työskentelevien kokemuksia, verrattiin Kruskal-Wallis testillä saatujen p-arvojen avulla. Strukturoitujen kysymysten pohjalta muodostettiin vastauksia kuvaavia taulukoita ja kuvioita.

6.4.2 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on menetelmä, jolla voidaan analysoida kirjoitettua ja suullista kommunikaatiota ja jonka avulla voidaan tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003). Sisällönanalyysi on kaikkiin laadullisiin tutkimuksiin sopiva perusanalyysimenetelmä, jolla pyritään saamaan kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009; Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2003). Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jonka tavoitteena on muodostaa käsitteellinen näkemys tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2009). Tässä tutkimuksessa avoimien kysymysten avulla kerätty aineisto käsiteltiin deduktiivisesti käyttäen teorialähtöistä sisällönanalyysia (Tuomi & Sarajärvi 2009). Analyysin lähtökohtana käytettiin tutkimukselle asetettuja tutkimusongelmia. Aineisto luettiin huolellisesti useaan kertaan läpi, jonka jälkeen tehtiin päätös siitä, mikä aineistossa kiinnosti ja oli merkitsevää juuri tämän tutkimuksen tutkimusongelmien kannalta. Tämän

jälkeen valittu aineisto ryhmiteltiin. Ryhmiteltyä aineistoa käytettiin havainnollistamaan strukturoidusta kysymyksistä saatuja tuloksia.

6.5 Eettiset näkökohdat

Tieteellisen tutkimuksen tekemisen eri vaiheisiin liittyy monia eettisiä kysymyksiä ja ratkaisuja. Tässä tutkimuksessa nämä kysymykset liittyivät tutkimusaiheen valintaan, aineiston hankintaan, tutkittavien suojaan sekä tulosten soveltamiseen. Jo tutkimusaihetta ja -menetelmää suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että tutkimuksen tuloksista olisi hyötyä tieteenalalle. (Vilka 2005.) Tässä tutkimuksessa noudatettiin tieteellisen tutkimuksen eettisiä periaatteita ja ne otettiin huomioon sekä tutkimussuunnitelmaa laadittaessa että tutkimusta toteutettaessa.

Tutkimusaiheeseen päädyttiin, koska tutkijat itse opiskelijoina ovat huomioineet opiskelijanohjauksessa olevan kehitettävää sekä oppilaitoksessa että työelämässä. Myös oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen yhteistyössä huomattiin puutteita. Aiempien tutkimusten sekä tutkijoiden oman kokemuksen mukaan ammattitaitoa edistävä harjoittelu on tärkeä osa bioanalytiikan koulutusta ja antaa valmiudet tulevaan työelämään. Näin ollen aiheen valinta on perusteltu. Aihetta haluttiin lähestyä työelämän ohjaajan näkökulmasta, koska tutkijat halusivat tuoda heidän kokemuksensa julki. Tämä tutkimus on tutkijoille ensimmäinen ja tutkimukseen käytettävä aika oli rajallinen. Aihe rajattiin ja tutkimusmenetelmä valittiin niin, että tutkimus oli mahdollista toteuttaa tutkijoiden taitojen ja käytettävän ajan puitteissa.

Ennen aineistonkeruuta tutkijat hankkivat asiaankuuluvan tutkimusluvan (Liite 1). Tutkimuslupa-anomuksen mukana lähetettiin tutkimussuunnitelma, tutkimusta lyhyesti esittelevä ja tutkijoiden yhteystiedot sisältävä saatekirje sekä kyselylomake. Tutkimuslupa saatiin anomuksen mukaisena Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin Hoitotyön asiantuntijatyöryhmältä. Koska kysely koski vain henkilökuntaa eikä asiakkaita tai potilaita, tutkimuslupa pyydettiin asiantuntijatyöryhmältä eikä luvan saanti edellyttänyt eettisen toimikunnan lausuntoa.

Hirsjärvi kirjoittaa kirjassa Tutki ja kirjoita (2004b) tutkittavan henkilön informoinnista ja aineiston keräämisessä huomioon otettavista asioista. Hirsjärven (2004b) mukaan tutkimusaineiston keräämisessä tulisi ottaa huomioon muun muassa anonyymiteetin takaaminen, luottamuksellisuus ja aineiston käsitteleminen asianmukaisesti.

Tutkijat ottivat vastaajien anonyymiteetin säilymisen huomioon kyselylomaketta laadittaessa sekä tuloksia analysoidessa ja julkistettaessa. Vastaajien henkilöllisyys ei käynyt ilmi työn missään vaiheessa. Tutkimusraportissa esitetyjä tuloksia ei voida yhdistää kehenkään yksittäiseen työntekijään. Kyselyn taustatietoja esittävät kysymykset suunniteltiin niin, ettei ketään yksittäistä vastaajaa voida yhdistää vastauksiin. Esimerkiksi yksittäisen laboratoriohoitajan työyksikköä ei kysyty, vaan lähinnä se, työskenteleekö henkilö erikoisalan laboratoriossa vai näytteenottopisteessä. Tutkimuksen tavoitteen kannalta olennaista ei ollut tarkat tiedot tutkittavien taustoista vaan saada mahdollisimman laaja käsitys laboratoriohoitajien näkemyksistä.

Tutkittavan informointi tapahtui kyselylomakkeen mukana lähetetyn saatekirjeen avulla. Saatekirjeessä kerrottiin, että tutkimukseen osallistumalla vastaaja antaa luvan käyttää vastauksia tutkimuksessa. Saatekirjeessä kerrottiin myös työn tarkoitus ja tavoite ja laboratoriohoitajat saivat itse päättää osallistuivatko tutkimukseen. Kirjeessä korostettiin vastaamisen tärkeyttä ja sitä, ettei oikeita vastauksia ole vaan juuri laboratoriohoitajien omat mielipiteet ovat tärkeitä. Myös esitestaukseen osallistuneiden laboratoriohoitajien vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti ja heidän anonyymiteettinsä säilyi.

Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää tutkimusmenetelmien, tiedonhankinnan ja tutkimustulosten johdonmukaista hallintaa. Tutkimustulosten on täytettävä tieteelliselle tutkimukselle asetetut vaatimukset. Täten tutkimuksen on tuotava uutta tietoa tai esitettävä, miten vanhaa tietoa voidaan hyödyntää tai soveltaa uudella tavalla. Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää myös huolellisuutta, rehellisyyttä ja tarkkuutta tutkimustyössä ja tutkimustulosten esittämisessä. (Vilkkä 2005.)

Tutkimuksessa ei ole käytetty epärehellistä tai vilpillistä toimintaa. Tutkimuksessa käytettyä kirjallisuutta ei vääristelty tai plagioitu. Aikaisempiin teoksiin on myös pyritty viittaamaan selkeästi ja lähdeviitteet on merkitty ohjeiden mukaisesti. Tutkimustulokset on pyritty esittämään tutkimusraportissa mahdollisimman selkeästi ja juuri sellaisina, kun ne ovat, eikä mitään muutettu tai jätetty julkaisematta. Tulosten raportointi rehellisesti ja avoimesti edellyttää tutkijoilta objektiivisuutta (Vehviläinen-Julkunen 1997). Tulosten tarkastelu objektiivisesti oli haasteellista, koska tutkijoiden omat kokemukset opiskelijan asemassa ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa saattoivat vaikuttaa pohdintaan. Tulosten arvioinnissa on otettu huomioon myös muiden samaan aiheeseen liittyvien töiden tulokset ja niitä on verrattu tämän tutkimuksen tuloksiin. Kyselyn avulla saadut vastaukset tuhottiin tutkimuksen jälkeen huolellisesti, eivätkä ne päässeet missään tutkimuksen vaiheessa muiden kuin tutkijoiden käsiin. Tutkimustuloksia voidaan käyttää apuna kehitettäessä opiskelijoiden ohjaamista ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa sekä oppilaitoksessa että harjoittelupaikoissa ja näiden yhteistyötä kehitettäessä.

7 TULOKSET

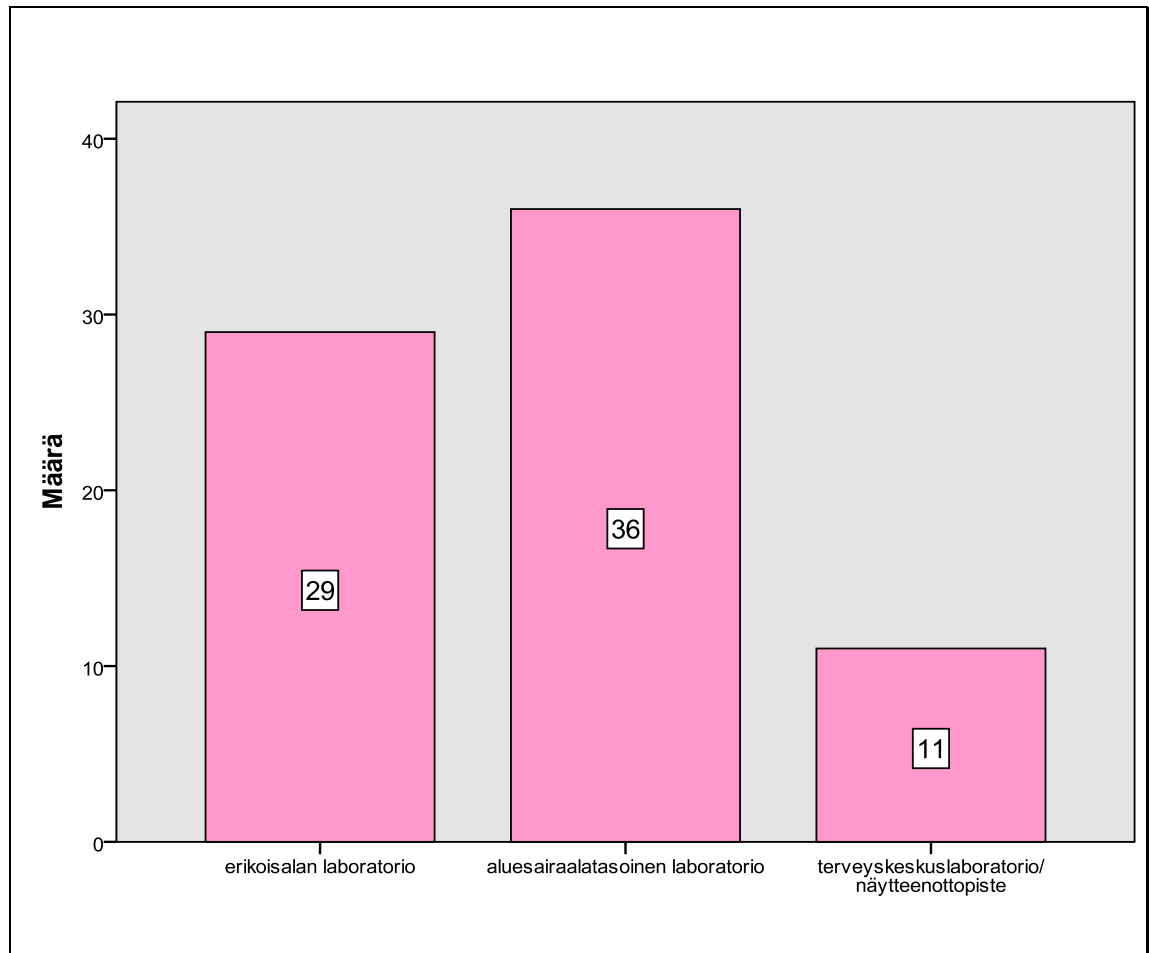
Tässä kappaleessa käsitellään tutkimuksen tuloksia. Kyselylomakkeessa oli väittämiä, joihin vastattiin 4-portaisen asteikon avulla (1=täysin eri mieltä, 4=täysin samaa mieltä). Tuloksista laskettiin muun muassa keskiarvoja. Jotta tulokset saatiin kirjoitettavaan muotoon, tutkijat antoivat keskiarvolle 2,5 neutraalin arvon. Keskiarvon ollessa alle 2,5 tulkitaan vastaajien olevan keskimäärin väittämää vastaan. Kun keskiarvo on yli 2,5, vastaajat ovat väittämän kanssa keskimäärin samaa mieltä. Mitä lähempänä keskiarvo on arvoa 4 tai 1, sitä enemmän vastaajat ovat olleet väittämän kanssa samaa tai eri mieltä. Keskiarvojen lisäksi tuloksia käsitellään frekvenssien, prosenttien ja moodin avulla. Moodi on se arvo, joka useimmin esiintyy havaintoaineistossa (Heikkilä 2004). Tulosten havainnollistamisen apuna on käytetty pylväskuvioita sekä taulukoita.

Ensin tuloksissa käsitellään vastaajien taustatietoja ja sitten kyselystä saadut vastaukset esitetään tutkimusongelmittain. Avointen kysymysten vastauksia on käytetty havainnollistamaan strukturoiduista kysymyksistä saatuja tuloksia.

Tuloksia tarkasteltaessa havaittiin useamman väittämän kohdalla merkitseviä eroja eritasoisten laboratorioden sekä opiskelijavastaavien ja muiden laboratoriohoitajien välillä. Nämä erot raportoidaan tulosten yhteydessä kunkin tutkimusongelman kohdalla p-arvojen avulla. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä, jos $p < 0,05$. Mitä pienempi p-arvo on, sitä merkitsevempi ero eri ryhmien välillä on. (Ernvall, S. 23.9.2010.)

7.1 Vastaajien taustatiedot

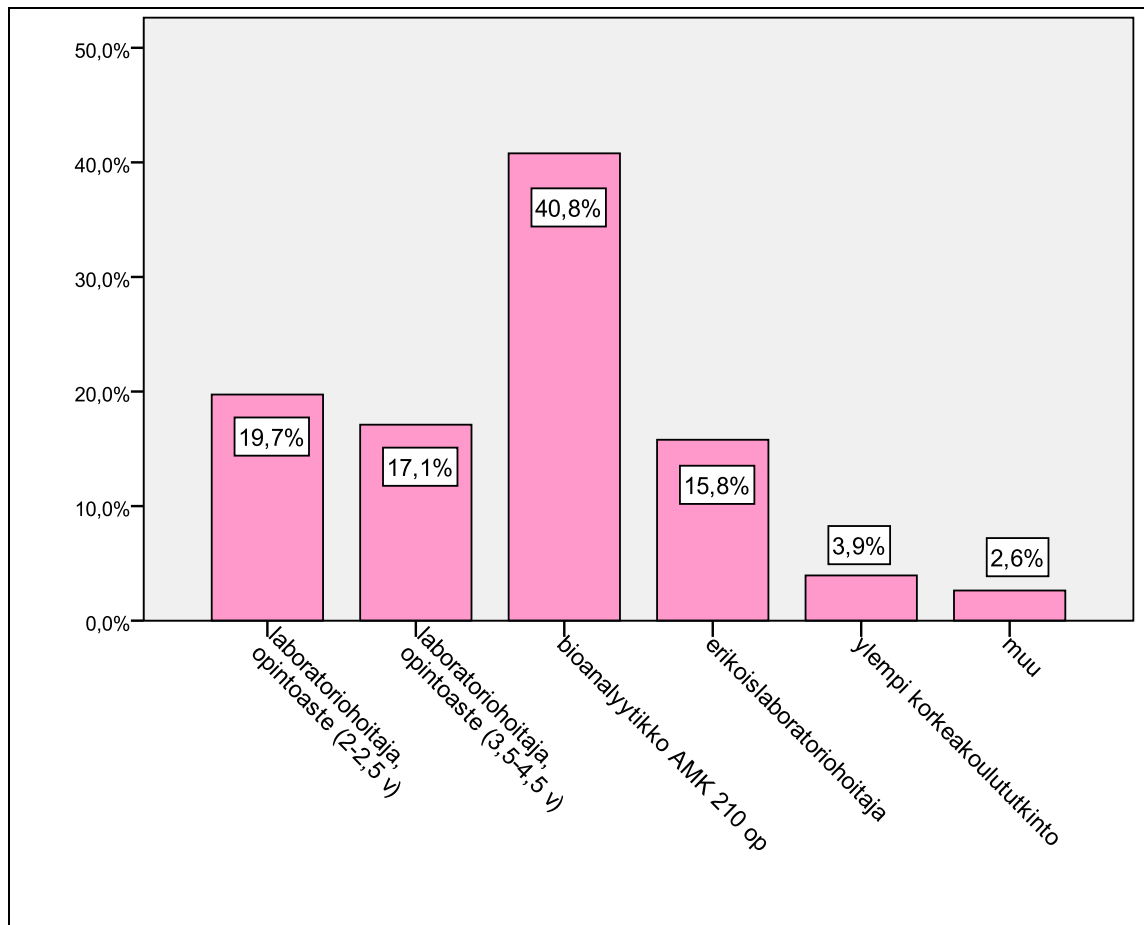
Kyselyyn vastasi 76 bioanalytikko-opiskelijoiden ohjaukseen osallistuvaa laboratoriohoitajaa. Vastaajista 38,2 % (n=29) työskentelee erikoisalan laboratoriossa, 47,4 % (n=36) aluesairaalatason laboratoriossa ja 14,5 % (n=11) terveyskeskuslaboratoriossa tai näytteenottopisteessä (Kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajien määrä eritasoisissa laboratoriossa.

Vastaajista 40,8 % (n=31) on suorittanut nykyisen 210 opintopisteen bioanalytikkotutkinnon, 36,8 % (n=28) opintoasteen (2-4,5 v) laboratoriohoitajatutkinnon, 15,8 % (n=12) erikoislaboratoriohoitajatutkinnon ja 3,9 % (n=3) ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Vastaajista 2,6 % (n=2) on viimeiseksi suorittanut muun tutkinnon kuin edellä mainitut. Nämä muut tutkinnot olivat merkonomi ja syventävät opinnot. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Vastaajien koulutus.

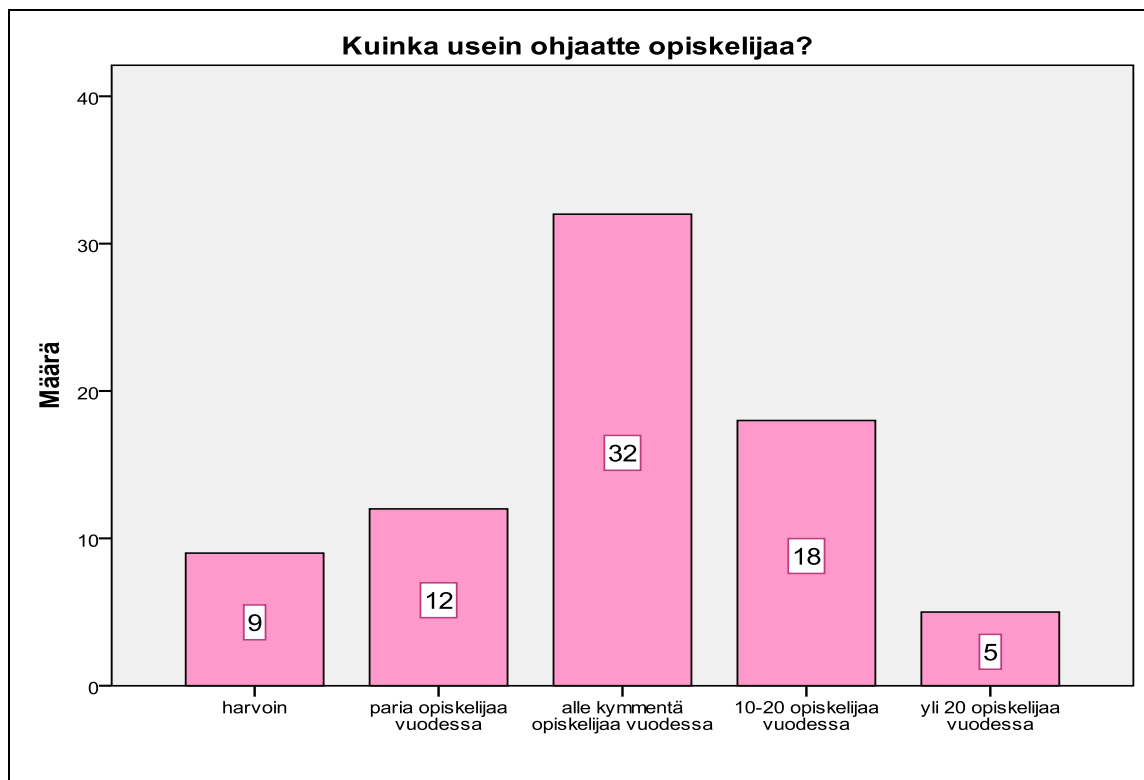
Vastaajat ovat valmistuneet tasaisesti vuosien 1968 ja 2010 välillä. Työkokemusta laboratoriohoitajan tehtävistä vastaajille on kertynyt vaihtelevasti. Vastaajista 40,8 % (n=31) ilmoitti työkokemuksensa laboratoriohoitajan tehtävissä olevan alle yksitoista vuotta. Yli 30 vuotta laboratoriohoitajana toimineita oli 12 henkilöä (15,8 %). (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Vastaajien työkokemus laboratoriohoitajana vuosina.

	n	%	Kumulatiivinen %
alle 5	21	27,6	27,6
6-10	10	13,2	40,8
11-20	15	19,7	60,5
21-30	18	23,7	84,2
yli 30	12	15,8	100,0
YHTEENSÄ	76	100,0	

Vastaajista 35,5 % (n=27) on työskennellyt nykyisessä työtehtävässään alle viisi vuotta, 25,0 % (n=19) kuudesta kymmeneen vuotta, 22,4 % (n=17) 11–20 vuotta ja 12 (15,8 %) laboratoriohoitajaa ilmoitti olleensa yli 21 vuotta nykyisessä työtehtävässään.

Vastaajien työkokemukset opiskelijan ohjauksesta vaihtelevat. Kuitenkin lähes puolet, 42,1 % (n=32), ilmoitti ohjaavansa kolmesta kymmeneen opiskelijaa vuodessa. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajien työkokemus opiskelijan ohjaustehtävissä.

Vastaajista 14 (18,4 %) työskentelee tai on joskus työskennellyt opiskelijavastaavana. Vastanneista laboratoriohoitajista 62 (81,6 %) ei ole koskaan toiminut opiskelijavastaavan tehtävissä.

7.2 Kokemuksia opiskelijaohjauksesta

Laboratoriohoitajien kokemuksia opiskelijoista ja opiskelijaohjauksesta selvitettiin 11 väitteen avulla. Vastaajien kokemukset opiskelijoista ja ohjaamisesta ovat keskimäärin positiivisia. Vastausten mukaan opiskelija otetaan osaksi työyhteisöä ($k_a=3,25$). Vastaajista 42,7 % ($n=32$) on täysin samaa mieltä siitä, että opiskelija on osa työyhteisöä. Täysin tasavertainen työtoveri opiskelija ei kuitenkaan ole ($k_a=2,15$). Vain 5,5 % ($n=4$) vastaajista on täysin samaa mieltä väittämän kanssa ja 23,3 % ($n=17$) on täysin eri mieltä siitä, että opiskelija olisi tasavertainen työtoveri työyhteisössä. Opiskelijoista koetaan toisinaan olevan apua käytännön työssä ($k_a=2,53$), eikä opiskelijaa juurikaan pidetä työn hidastajana ($k_a=2,44$). Uuden tiedon tuojana opiskelijaa ei pidetä ($k_a=2,43$). Suurin osa vastanneista ei koe opiskelijoiden aiheuttavan stressiä lainkaan ($M_o=1$). (Taulukko 2.) Avoimista kysymyksistä selvisi, että opiskelijan ohjaus aiheuttaa ohjaajille stressiä lähinnä vain silloin, kun työssä on muutenkin kiire.

Kiireen keskellä ohjaajilta vaaditaan paljon. Työt tulisi hoitaa ripeästi mutta toisaalta opiskelijalle haluaisi antaa perusteellista opetusta. Ohjaajan henkinen paine kasvaa hänen tasapainoillessaan kiireisen työn ja opiskelijaohjauksen välissä.

Välillä on niin kamala kiire, että opiskelijaa ei ehdi opettamaan.

Opiskelijaohjaus on melko stressaavaa, opiskelijoiden tulisi ymmärtää että ohjaus tapahtuu oman työn ohella.

Taulukko 2. Opiskelijan asema työyhteisössä.

	1		2		3		4		YHTEENSÄ
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
uuden tiedon tuoja	9	12,2 %	32	43,2 %	25	33,8 %	8	10,8 %	74
Avuksi käytännön työssä	7	9,5 %	23	31,1 %	42	56,8 %	2	2,7 %	74
työni hidastaja	12	16,4 %	28	38,4 %	22	30,1 %	11	15,1 %	73
stressin aiheuttaja	30	40,0 %	26	34,7 %	16	21,3 %	3	4,0 %	75
tasavertainen	17	23,3 %	32	43,8 %	20	27,4 %	4	5,5 %	73
työtoveri									
osa työyhteisöä	2	2,7 %	9	12,0 %	32	42,7 %	32	42,7 %	75

Bioanalyytikko-opiskelijoiden ohjaus koetaan haastavana ($ka=3,34$), mutta samalla mielenkiintoisena ($ka=2,96$). Vastaajista 43,2 % ($n=32$) on täysin samaa mieltä siitä, että opiskelijan ohjaus on haastavaa. Useimmiten vastaajat pitävät ohjausta opettavaisena ($Mo=4$) ja piristävänä vaihteluna ($Mo=3$). Vastaajista 62,7 % ($n=47$) on täysin samaa mieltä siitä, että opiskelijan ohjaus on osa laboratoriohoitajan työnkuvaa. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Laboratoriohoitajien kokemuksia ohjauksesta.

	1		2		3		4		YHTEENSÄ
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
haastavaa	1	1,4 %	5	6,8 %	36	48,6 %	32	43,2 %	74
mielenkiintoista	3	4,0 %	19	25,3 %	31	41,3 %	22	29,3 %	75
piristävää vaihtelua	3	4,0 %	23	30,7 %	31	41,3 %	18	24,0 %	75
osa työnkuvaani	1	1,3 %	4	5,3 %	23	30,7 %	47	62,7 %	75
opettavaista	2	2,6 %	10	13,2 %	31	40,8 %	33	43,4 %	76
minullekin									

Opiskelijoiden merkitys uuden tiedon tuojina riippuu siitä, minkä tasoisessa laboratoriossa opiskelija on harjoittelussa ($p=0,00$). Terveyskeskuslaboratorioihin ja näyttöönottopisteisiin opiskelijat tuovat mukanaan eniten uutta tietoa ja erikoisalanlaboratorioihin uutta tietoa välittyä opiskelijoiden kautta vähiten.

Tuloksissa havaittiin olevan eroa opiskelijavastaavien ja muiden laboratoriohoitajien kokemuksissa opiskelijan ohjauksesta. He, jotka ovat tai ovat joskus olleet opiskelijavastaavia, pitävät opiskelijaa selkeästi enemmän osana työyhteisöä ($p=0,00$) ja tasavertaisena työtoverina ($p=0,027$) kuin he, jotka eivät ole olleet koskaan opiskelijavastaavana. Opiskelijavastaavat kokevat myös ohjauksen haasteellisempänä ($p=0,015$) ja mielenkiintoisempänä ($p=0,007$) kuin muut laboratoriohoitajat.

7.3 Ohjausvalmiudet

Ohjausvalmiuksia kartoitettiin yhdeksän väitteen avulla ja lisäkoulutustarvetta selvitettiin monivalintakysymyksellä. Kaikki kysymykseen vastanneet

laboratoriohoitajat kokevat olevansa tarpeeksi päteviä työssään, jotta voivat ohjata myös opiskelijaa (ka= 3,44). He ymmärtävät myös työn teoreettisen taustan ja osaavat kertoa sen opiskelijalle (ka= 3,28). (Taulukko 4.) Ero eritasoisten laboratorioiden välillä on kuitenkin merkitsevä (p=0,005). Aluesairaalatason laboratoriossa teoreettista taustaa ei tunneta yhtä hyvin kuin erikoisalan laboratoriossa.

Taulukko 4. Laboratoriohoitajien teoretietämys ja laboratoriotyön hallinta.

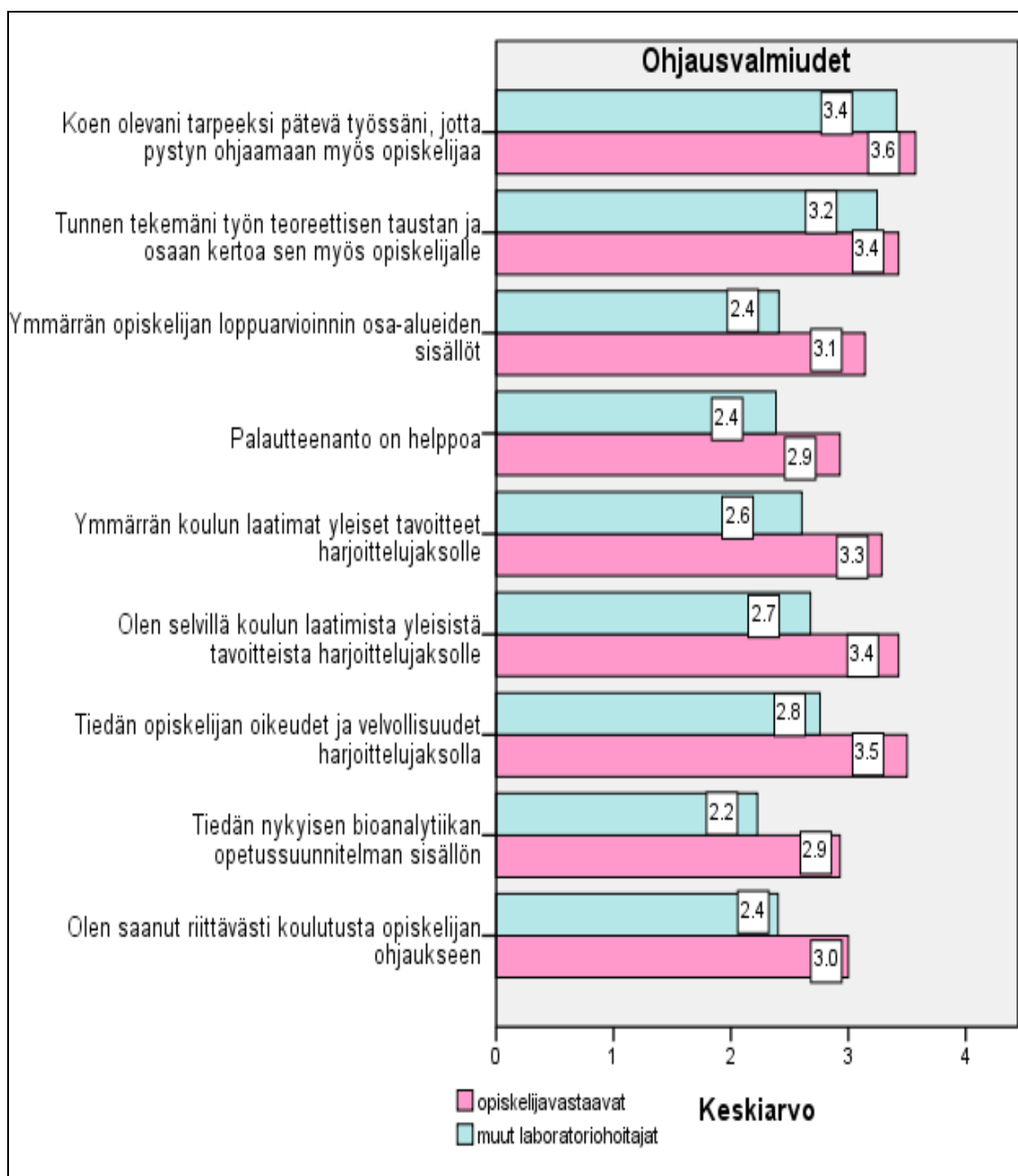
		1	2	3	4	YHTEENSÄ
Tunnen tekemäni työn teoreettisen taustan ja osaan kertoa sen myös opiskelijalle	n	1	6	39	29	75
	%	1,3 %	8,0 %	52,0 %	38,7 %	100,0 %
Koen olevani tarpeeksi pätevä työssäni, jotta pystyn ohjaamaan myös opiskelijaa	n	1	5	29	40	75
	%	1,3 %	6,7 %	38,7 %	53,3 %	100,0 %

Vastaajista vain 6,6 % (n=5) kokee tietävänsä perusteellisesti nykyisen bioanalytiikan opetussuunnitelman sisällön. Vastaajat kokevat tietävänsä opiskelijoiden velvollisuudet ja oikeudet harjoittelujaksolla (ka=2,89). Vastaajat ovat selvillä oppilaitoksen laatimista oppilaan yleisistä tavoitteista (ka=2,82), mutta kaikki eivät ymmärrä niitä (ka=2,74). Palautteenanto koetaan hankala. Vain seitsemän henkilö (9,5 %) vastaajista on täysin samaa mieltä siitä, että palautteenanto on helppoa. Loppuarvioinnin osa-alueiden sisältöäkään kaikki vastaajat eivät ymmärrä (ka=2,55). (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Laboratoriohoitajien ohjausvalmiudet.

	1		2		3		4		YHTEENSÄ
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
Tiedän nykyisen bioanalytiikan opetussuunnitelman sisällön	14	18,4 %	26	34,2 %	31	40,8 %	5	6,6 %	76
Tiedän opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet harjoittelujaksolla	5	6,6 %	21	27,6 %	27	35,5 %	23	30,3 %	76
Olen selvillä koulun laatumista yleisistä tavoitteista harjoittelujaksolle	7	9,2 %	18	23,7 %	33	43,4 %	18	23,7 %	76
Ymmärrän koulun laatimat yleiset tavoitteet harjoittelujaksolle	7	9,7 %	20	27,8 %	30	41,7 %	15	20,8 %	72
Palautteenanto on helppoa	9	12,2 %	27	36,5 %	31	41,9 %	7	9,5 %	74
Ymmärrän opiskelijan loppuarvioinnin osa-alueiden sisällöt	7	9,3 %	27	36,0 %	34	45,3 %	7	9,3 %	75

He, jotka työskentelevät tai ovat joskus työskennelleet opiskelijavastaavana, ovat selkeästi tietoisempia opiskelijoihin liittyvissä asioissa (Kuvio 4). Avointen kysymysten perusteella oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välistä yhteistyötä ei koeta riittäväksi. Uuden tiedon siirto puolin ja toisin olisi tärkeää harjoittelujakson kannalta.

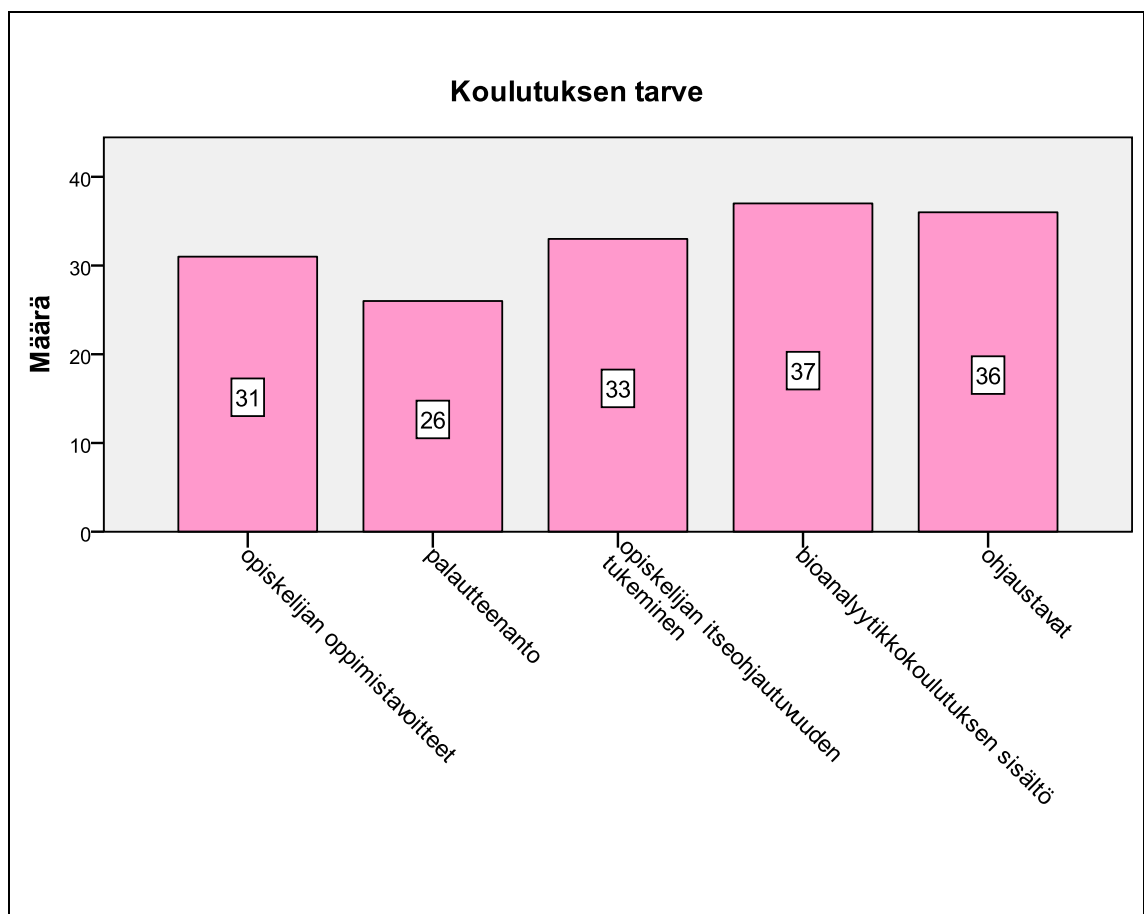
Kuvio 4. Erot opiskelijavastaavien ja muiden laboratoriohoitajien ohjausvalmiuksissa.

Vastaajista 16,2 % (n=12) on täysin eri mieltä siitä, että olisi saanut riittävästi koulutusta opiskelijaohjaukseen. Toisaalta laboratoriohoitajista 17,6 % (n=13) on täysin samaa mieltä siitä, että on saanut tarpeeksi koulutusta. (Taulukko 6.) Lähes puolet kyselyyn osallistuneista kaipasi lisäkoulutusta nykyisen bioanalytikkokoulutuksen sisällöstä (48,7 %, n=37) sekä ohjaustavoista (47,4 %, n=36). Myös itseohjautuvuuden tukemiseen, oppimistavoitteisiin sekä

palautteenantoon kaivataan koulutusta. (Kuvio 5.) Vastaajista vain yksitoista henkilöä ei ilmoittanut tarvitsevana lisäkoulutusta edellä mainituista osa-alueista.

Taulukko 6. Opiskelijan ohjaukseen liittyvän koulutuksen riittävyys.

		1	2	3	4
Olen saanut riittävästi koulutusta opiskelijan ohjaukseen.	n	12	25	24	13
	%	16,2 %	33,8 %	32,4 %	17,6 %

Kuvio 5. Laboratoriohoitajien koulutuksen tarve opiskelijoiden ohjaukseen.

7.4 Ohjaustavat

Opiskelijan ohjaukseen käytettäviä ohjaustapoja kartoitettiin 12 väittämän avulla. Suurin osa (70,7 %, n=53) laboratoriohoitajista on täysin samaa mieltä siitä, että ohjaus on mielekkäämpää, kun sama opiskelija on ohjattavana useamman päivän peräkkäin (Taulukko 7).

Taulukko 7. Ohjauksen mielekkyys, kun sama opiskelija on ohjattavana useamman päivän.

		1	2	3	4	YHT.
Ohjaus on mielekkäämpää, kun sama opiskelija on ohjattavana useamman päivän	n	1	3	18	53	75
	%	1,3 %	4,0 %	24,0 %	70,7 %	100 %

Vastausten mukaan opiskelijan ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan oppimistavoitteet (ka= 3,10), mutta tavoitteiden täytyminen on toisinaan opiskelijan omalla vastuulla (ka= 2,77). Täysin samaa mieltä siitä, että tavoitteiden täytyminen on opiskelijan vastuulla, on 13 henkilöä (18,3 %). Ohjauksen perustana ei kuitenkaan ole opiskelijan omat tarpeet (ka= 2,46). Opiskelijan tieto-/taitotaso otetaan ohjauksessa huomioon (ka= 3,10). Kukaan vastaajista ei ole väittämän kanssa täysin eri mieltä. Ohjaajat käyvät opiskelijan kanssa teoritietoja läpi kyseisestä asiasta työn ohessa (ka= 3,35). Vastaajista 42,7 % (n=32) on väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Vastaajista 52,1 % (n=37) on täysin samaa mieltä siitä, että opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen ja ammatillisen kasvun kehittyminen on tärkeä osa ohjausta. Opiskelija saa osallistua työtehtäviin kykyjensä mukaan (ka= 3,16) ja opiskelijaa rohkaistaan ratkaisemaan ongelmatilanteet itsenäisesti (ka= 2,95). (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Laboratoriohoitajien ohjaustavat ammattitaitoa edistävissä harjoittelussa.

	1		2		3		4		YHT.
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan oppimistavoitteet	-	-	15	20,8 %	35	48,6 %	22	30,6 %	72
Oppimistavoitteiden täyttyminen on opiskelijan vastuulla	2	2,8 %	25	35,2 %	31	43,7 %	13	18,3 %	71
Ohjauksessa huomioidaan opiskelijan tieto-/taitotaso	-	-	9	12,5 %	47	65,3 %	16	22,2 %	72
Opiskelija saa osallistua työtehtäviin omien kykyjensä mukaan	-	-	11	14,7 %	41	54,7 %	23	30,7 %	75
Opiskelijalle kerrotaan käytännön työn ohessa teoriaa	-	-	6	8,0 %	37	49,3 %	32	42,7 %	75
Ohjauksen perustana ovat opiskelijan omat tarpeet	8	11,1 %	28	38,9 %	31	43,1 %	5	6,9 %	72
Opiskelijaa rohkaistaan ratkaisemaan ongelmatilanteet itsenäisesti	3	4,1 %	13	17,6 %	43	58,1 %	15	20,3 %	74
Opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen ja ammatillisen kasvun kehittyminen ovat tärkeä osa ohjausta	-	-	3	4,2 %	31	43,7 %	37	52,1 %	71

Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute ovat osa ohjausta (ka= 3,16). Vastauksissa ilmeni vaihtelevia käytäntöjä siinä, osallistuvatko kaikki opiskelijaa ohjanneet laboratoriohoitajat opiskelijan loppuarviointiin. Ohjaajista 45,8 % (n=33) on täysin samaa mieltä siitä, että oppilaitoksen edustajan läsnäolo arviointitilanteessa on tärkeää. (Taulukko 9.) Myös avoimet kysymykset antavat viitteitä siitä, että opettajaa tai muuta koulun edustajaa kaivataan ainakin arviointitilanteeseen.

Vähintään opiskelijan arvioinnissa tulisi opettajan olla paikalla.

Kuitenkin arviointitilanteissa olisi mielestäni hyvä olla opettaja läsnä, jotta opiskelijan olisi helpompi antaa palautetta harjoittelupaikalle.

Tuntuu melko erikoiselta, ettei koululta käy opiskelijan ohjaaja katsomassa ja seuraamassa opiskelijan osastotuntia sekä arviointitilaisuutta. Opiskelijat ovat nykyään labrahoitajien vastuulla kentällä.

Taulukko 9. Palautteenanto ja arviointitilanne.

	1		2		3		4		YHT.
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute kuuluvat olennaisena osana ohjaukseen.	4	5,4 %	8	10,8 %	34	45,9 %	28	37,8 %	74
Kaikki opiskelijaa ohjanneet osallistuvat opiskelijan loppuarviointiin.	17	23,3 %	20	27,4 %	15	20,5 %	21	28,8 %	73
On tärkeää, että arviointitilanteeseen osallistuu myös koulun edustaja.	3	4,2 %	14	19,4 %	22	30,6 %	33	45,8 %	72

7.5 Odotukset opiskelijaa kohtaan

Laboratoriohoitajien odotuksia opiskelijaa kohtaan kysyttiin kuudella väittämällä sekä yhdellä avoimella kysymyksellä. Potilaiden kohtaaminen sujuu opiskelijoilta hyvin (ka= 2,97) ja työturvallisuus sekä aseptiikka otetaan opiskelijoiden toimesta hyvin huomioon (ka= 3, 06). Opiskelijan ja ohjaajan

vuorovaikutus sujuu keskimäärin moitteettomasti (ka= 3,03). Vastausten mukaan opiskelijan oma motivaatio vaikuttaa hänen saamaansa ohjaukseen (ka=3,17). (Taulukko 10.) Avointen kysymysten perusteella opiskelijalta odotetaan innostunutta ja kiinnostunutta asennetta, halua oppia uutta ja motivaatiota työhön. Myös oma-aloitteisuutta, positiivista ja avointa asennetta, rohkeutta sekä aktiivisuutta pidettiin opiskelijoiden tärkeinä ominaisuuksina.

Silmät kannattaa pitää auki joka osastolla.

Kaikki mahdollinen irti harjoittelujaksolla, virheiden tekeminen ja epäonnistuminen sallittua – niistä voi oppia.

Kukaan työntekijä ei jaksakaan kertoa työstään 8 tuntia putkeen jos ei saa minkäänlaista vastakaikua opiskelijalta.

Taulukko 10. Laboratoriohoitajien odotuksia opiskelijaa kohtaan.

	1		2		3		4		YHTEENSÄ
	n	%	n	%	n	%	n	%	N
Opiskelijan motivaatio harjoittelua kohtaan vaikuttaa hänen saamaansa ohjaukseen	2	2,6 %	11	14,5 %	35	46,1 %	28	36,8 %	76
Potilaiden kohtaaminen sujuu opiskelijoilta onnistuneesti	-	-	9	14,1 %	48	75,0 %	7	10,9 %	64
Opiskelijat ottavat työturvallisuuden ja aseptiikan huomioon työskennellessään	1	1,4 %	8	11,3 %	48	67,6 %	14	19,7 %	71
Vuorovaikutus opiskelijoiden ja ohjaajien välillä sujuu moitteettomasti	-	-	8	11,0 %	55	75,3 %	10	13,7 %	73

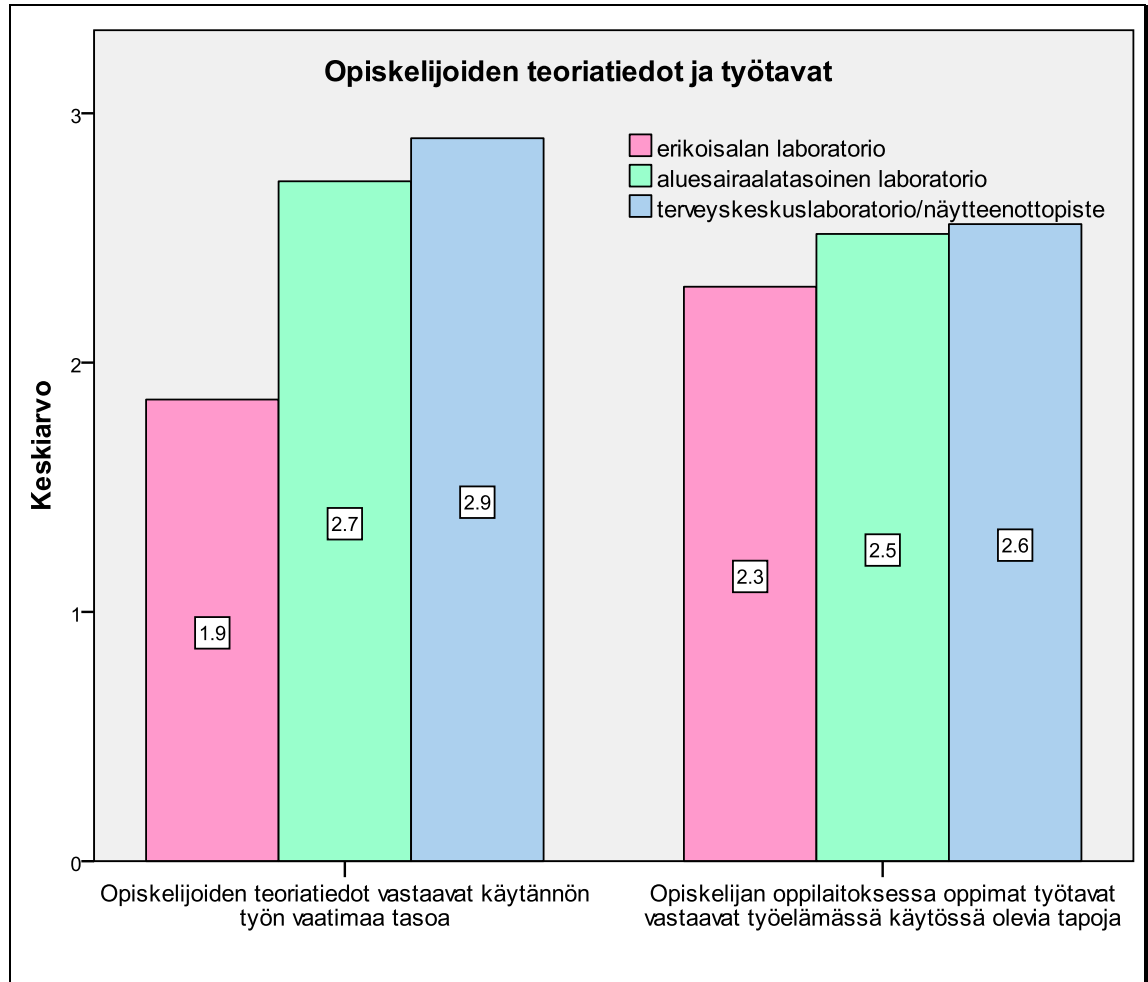
Opiskelijoiden teoritiedot eivät täysin täytä työelämän edellyttämää tasoa ($k_a=2,41$). Työtavatkaan ($k_a=2,44$) eivät täysin vastaa työelämässä käytössä olevia tapoja. Eritasoisissa laboratorioissa edellytetään opiskelijoilta eritasoista teoritietojen sekä käytännön työtapojen hallintaa. (Kuvio 6.) Avoimista kysymyksistä selvisi, että laboratoriohoitajat odottavat opiskelijoilta perusteoriatiedon sekä peruskädentaitojen hallintaa ennen harjoittelujaksolle tuloa.

Enemmän teoritietoa tullessa antaisi opiskelijallekin enemmän harjoitusjaksosta.

Avoimista kysymyksistä ilmeni, ettei oppilaitoksessa annettava käytännön opetus vastaa nykyisin työelämässä käytössä olevia menetelmiä. Tulosten mukaan laboratoriohoitajat toivovat, että oppilaitoksen opettajat päivittäisivät tietonsa harjoittelupaikoissa käytössä olevista menetelmistä.

Opettajat voisivat päivittää tietojaan ja taitojaan aina silloin tällöin.

Opettajat ovat aika "kaukana" käytännön töistä.

Kuvio 6. Erot opiskelijoilta vaadituissa teoretiedoissa ja työtavoissa eritasoisten laboratorioiden välillä.

8 POHDINNAT

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat päätekijät ovat tutkimuksen reliiabelius sekä validius. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten tarkkuutta mittauksesta toiseen eli kuinka toistettava tutkimus on. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli mittaako tutkimus sitä, mitä sen oli tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi 2004c; Vilka 2007.) Tutkimuksen reliiabelius ja validius yhdessä muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden.

Tutkimuksen validiutta voidaan tarkentaa käyttämällä useita tutkimusmenetelmiä. Tässä tutkimuksessa käytettiin sekä määrällistä että laadullista menetelmää. Strukturoidut kysymykset käsiteltiin tilastollisin menetelmin ja avoimet kysymykset sisällönanalyysiä käyttäen. Näin vastauksista saatiin monipuolisia tuloksia ja tutkimuksen luotettavuus kasvoi. (Hirsjärvi 2004c.)

Tutkimuksessa käytettiin harkinnanvaraista otosta. Osallistujia ei kannattanut poimia sattumanvaraisesti vaan tutkimukseen valittiin niiden laboratorioden hoitajia, jotka useimmiten ohjaavat Turun ammattikorkeakoulun bioanalyttikko-opiskelijoita. Otokoko oli n. 250 henkilöä, mikä edusti melko hyvin kohdejoukkoa, koska suurin osa Turun ammattikorkeakoulun bioanalyttikko-opiskelijoiden ohjaavista laboratoriohoitajista kuului otokseen. Kato tutkimuksessa oli suuri, arviolta n. 70 %. Ei kuitenkaan ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka monelle laboratoriohoitajalle kysely on lähetetty. Kyselylomaketta ei lähetetty tutkijoiden toimesta, vaan ylihoitajaa pyydettiin toimittamaan kysely kaikille valituille TYKSLABin osastoille sekä TYKSin sytologian ja histologian laboratorioihin. Tämän lisäksi TYKSin kliinisen fysiologian ja neurofysiologian laboratorioden osastonhoitajia pyydettiin toimittamaan kysely osaston muille laboratoriohoitajille. Tietoa siitä, onko kysely toimitettu kaikille pyydetyille laboratoriohoitajille, ei ole. Tutkijoilla ei myöskään ole tarkkaa tietoa osastojen laboratoriohoitajien määrästä. Kyselyn ajoitus vaikuttaa olennaisesti vastausprosenttiin (Vilka 2007). Kysely lähetettiin laboratoriohoitajille tammikuun

puolella välissä, joulukiireiden ja -lomien ollessa ohi. Laboratoriohoitajille annettiin vastausaikaa kaksi viikkoa. Muistutusta kyselystä ei lähetetty, koska tutkijat eivät itse sitä voineet lähettää, vaan sekin olisi pitänyt lähettää ylihoitajan ja osastonhoitajien välityksellä.

Kyselylomake soveltui hyvin aineistonkeruumenetelmäksi, sillä sen avulla otos pystyttiin pitämään suurena verraten laadulliseen tutkimusmenetelmään, kuten haastatteluun. Kysely soveltuu aineiston keräämisen tavaksi hyvin myös silloin, kun tutkittavat ovat hajallaan. Kyselylomakkeen avulla tutkittavien on helpompi kertoa rehellisesti mielipiteensä arkaluontoisista asioista. (Vilka 2007.)

Kyselylomaketta laadittaessa mietittiin tarkkaan, miten saadaan vastauksia asetettuihin tutkimustehtäviin. Tutkimuksen teoriakäsitteet operationaalistettiin ja siirrettiin kyselylomakkeeseen niin, että kyselyyn vastaavat laboratoriohoitajat ymmärtäisivät kysymykset liikoja pohtimatta. Kyselylomakkeessa käytetyt käsitteet ovat laboratoriotyössä yleisesti käytössä olevia käsitteitä sekä ohjaukseen liittyviä käsitteitä. Kyselylomake on vakioitu, koska kaikilta tutkittavilta kysyttiin samat asiat samalla tavalla. Ei kuitenkaan voida olla täysin varmoja siitä, ymmärsivätkö vastaajat kysymykset samalla tavalla toistensa kanssa ja tutkijoiden tarkoittamalla tavalla. Tutkittavat työskentelevät eritasoisissa ja eri alan laboratorioissa, joten vastaajat ovat voineet ymmärtää kysymykset eri tavalla. Tämä saattoi olla syynä myös siihen, että osaan kysymyksistä oli jätetty vastaamatta. Esitestauksella varmistettiin kysymysten ymmärrettävyys ja se, että niillä saadaan vastauksia asetettuihin tutkimustehtäviin (Vilka 2007). Kyselylomakkeen huolellinen suunnittelu ja esitestaus lisäsivät tutkimuksen luotettavuutta. Kyselylomakkeella saatiin vastauksia asetettuihin tutkimustehtäviin. Avointen kysymysten avulla saatiin täydennystä ja tarkennusta strukturoiduista kysymyksistä saatuihin vastauksiin.

Kysely tehtiin Webropol -ohjelmalla ja vastaukset saatiin siirrettyä suoraan Microsoft Office Excel 2007- ja sitä kautta PASW Statistics 18 -tietojenkäsittelyohjelmaan. Tietojen syöttöä ei siis tehty käsin ja näin mahdollisuus virheisiin minimoitiin. Tuloksia käsiteltiin tunnusluvuin ja p-arvojen avulla. Tilastollisen merkitsevyyden arvioimisessa vastausten vähäinen määrä

saattoi heikentää luotettavuutta. Myös mittarin asteikko tuotti tulosten analysointivaiheessa hieman ongelmia. Asteikko oli 4-portainen, jotta vastaajien olisi pitänyt olla jotakin mieltä asiasta. Tästä syystä En osaa sanoa -vastauksia tulikin varmasti enemmän kuin tutkijat olivat odottaneet, mikä heikensi tutkimuksen luotettavuutta. Näitä En osaa sanoa -vastauksia ei otettu mukaan tulosten analysointiin. Niiden kyselyyn osallistuneiden määrä, jotka olivat vastanneet väittämään 4-portaisen asteikon mukaisesti, on kuvattu taulukoissa kunkin väittämän kohdalla. Lisäksi 4-portaista asteikkoa käytettäessä vastausten tulkinta oli hankalaa. Avoimet kysymykset käsiteltiin sisällönanalyysillä. Menetelmän luotettavuutta on kritisoitu, koska tutkija käyttää analyysin tekemisessä omia tulkintojaan, eikä puolueettomuudesta voida olla varmoja. Ongelmia saattaa ilmetä myös aineiston pelkistämässä ja tutkittavan ilmiön kuvaamisessa aineiston avulla. (Tuomi & Sarajärvi 2009.) Avoimia kysymyksiä käsiteltäessä pyrittiin puolueettomuuteen ja vastaukseksi saatiin samantapaisia tuloksia kuin strukturoidustakin kysymyksistä. Tämän voidaan ajatella lisäävän menetelmän luotettavuutta. Tutkimustulokset sekä tutkimuksen toteuttaminen on pyritty selvittämään raportissa huolellisesti ja selkeästi, niin että tutkimus olisi toistettavissa.

Käsitevaliditeetti ilmaisee, missä laajuudessa mittari todella mittaa tarkasteltavaa käsitettä ja sen avulla tarkastetaan mittarin käsitteellisiä yhteyksiä teoreettiseen taustaan (Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 1997). Käsitevaliditeettia pyrittiin parantamaan vertaamalla saatuja tuloksia aikaisempiin tutkimustuloksiin. Saadut tutkimustulokset olivat osittain yhteneväisiä aikaisempien tutkimusten kanssa. Tämä parantaa tutkimuksen luotettavuutta.

Tämä tutkimus käsitteli Turun ammattikorkeakoulun bioanalyttikko-opiskelijoita ohjaavia laboratoriohoitajia ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Otokoko tutkimuksessa oli hyvin suunniteltu ja edusti hyvin kohderyhmää, mutta vastausprosenttia ei voida pitää hyvänä. Saattaa olla, että kyselyyn ovat vastanneet vain ne henkilöt, jotka ovat kiinnostuneita opiskelijan ohjauksesta. Tällöin tutkimuksen tulokset saattavat antaa vääristyneen kuvan koko

kohderyhmän mielipiteistä. Tämä heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Vastauksia saatiin kuitenkin melko tasaisesti eritasoisten laboratorioden sekä eri-ikäisiltä ja eri määrän kokemusta omaavilta laboratoriohoitajilta. Tutkimusta ei voida yleistää muuhun kuin tämän tutkimuksen määriteltyyn perusjoukkoon. (ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009.)

8.2 Tulosten tarkastelua

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa laboratoriohoitajien kokemuksia bioanalyttikko-opiskelijoiden ohjauksesta ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa sekä käytössä olevia ohjaustapoja. Tässä kappaleessa tarkastellaan keskeisempiä tutkimustuloksia suhteessa aikaisempiin aiheeseen liittyviin tutkimustuloksiin. Tässä tutkimuksessa saatiin samankaltaisia tuloksia kuin Lyytikäisen (2000), Helinin (2004) ja Jääskeläisen (2009) tutkimuksissa.

Kokemuksia opiskelijoista

Kyselyyn vastanneilla laboratoriohoitajilla on keskimäärin positiivisia kokemuksia bioanalyttikko-opiskelijoista ja ohjauksesta. Ohjausta pidetään mielenkiintoisena ja piristävänä vaihteluna arjen töiden keskellä. Samantapaisia tuloksia saatiin Lyytikäisen (2000) ja Helinin (2004) pro gradu- tutkielmissa.

Tulosten mukaan ohjaajat pitävät opiskelijaohjausta tärkeänä osana työtään. Myös Jääskeläisen (2009) ja Helinin (2004) tutkimuksissa selvisi, että hoitotyön työntekijöille opiskelijaohjaus on osa työtä. Bioanalytiikan koulutusohjelmasta ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa on lähes jatkuvasti jokin ryhmä, tai toisinaan jopa kaksi ryhmää samanaikaisesti. Harjoittelupaikoissa, ainakin Turun alueella, on siis lähes koko ajan opiskelijoita harjoittelussa. Tämä on saattanut vaikuttaa siihen, että opiskelijoista on tullut laboratoriohoitajille rutiininomainen asia, eikä ohjaustehtävää pidetä lisätyötä, vaan se kuuluu työhön samalla tavalla kuin mikä tahansa muukin työtehtävä.

Opiskelijat otetaan vastaajien mukaan mielellään työyhteisön jäseneksi, mutta tasavertaisia opiskelija ja yksikön työntekijät eivät ole. Ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa opiskelijalla tulee aina olla harjoittelupaikalla ohjaaja, jonka vastuulla opiskelija on. Opiskelijan on tietysti otettava itsekin vastuu

tekemisistään, mutta loppujen lopuksi tulosten oikeellisuus tai näytteiden saaminen on ohjaavan laboratoriohoitajan vastuulla. Saattaa olla, että opiskelijaa ei siinä mielessä mielletä tasavertaiseksi työntekijäksi muiden laboratoriohoitajien kanssa. Opiskelijan tulisi kuitenkin päästä osallistumaan samalla tavalla osaston tapahtumiin kuten muutkin osaston työntekijät. Kajanderin ym. (2007) mukaan opiskelija kokeekin olevansa tasavertainen osaston jäsen, kun hän pääsee osallistumaan kokouksiin ja koulutuksiin.

Tutkimuksessa selvisi, että ohjausta pidetään opettavaisena. Tämä johtunee siitä, että ohjatessa opiskelijaa työtä ei tehdä rutiininomaisesti, vaan ohjaajan on selitettävä jokainen työvaihe perusteellisesti opiskelijalle ja samalla itsekin pohdittava asiaa. Opiskelijat usein myös kyselevät asioista, joita ohjaajalle ei ole tullut mieleenkään. Silloin ohjaaja etsii vastausta kysymykseen yhdessä opiskelijan kanssa ja oppii itsekin työstään lisää. Ohjaus vaatii jatkuvaa tietojen päivittämistä niin itse laboratoriotyöstä kuin ohjauksesta, kuten Lyytikäisenkin (2000) tutkimuksessa selvisi. Opiskelijat tuovat uutta tietoa varsinkin terveyskeskuslaboratorioihin ja näytteenottopisteisiin. Myös Jääskeläisen (2009) tutkimuksessa sairaanhoitajat kokivat saavansa opiskelijoilta uusinta tietoa. Toisaalta erikoisalan laboratorioissa opiskelijoita ei pidetä uuden tiedon tuojina. Tämä saattaa johtua siitä, että erikoisalan laboratorioissa tarvittava teorian tieto on niin syvällistä ja laajaa, ettei oppilaitoksissa voida yhteen erikoisalaan perehtyä niin monipuolisesti. Terveyskeskuslaboratoriot ja näytteenottopisteet ovat harjoittelupaikkoja, joissa harjoittelun päätavoitteina ovat asiakaspalvelu ja näytteenotto. Oppilaitoksissa pyritään opettamaan aina uusimpien ohjeiden mukaan ja näytteenottoon panostetaan paljon. Terveyskeskuslaboratorioihin uusin tieto ei aina välttämättä välity nopeasti muiden laboratorioden kautta, joten opiskelijat ovat suuressa asemassa uusimman tiedon välittämisessä.

Tulosten mukaan opiskelijat eivät aiheuta stressiä laboratoriohoitajille juuri koskaan. Laboratoriohoitajien paineet kasvavat lähinnä silloin, kun työ on muutenkin kuormittavaa ja aikaa ohjaamiseen ei riitä. Samankaltaisia tuloksia saatiin Jääskeläisen (2009), Lehtolan ja Vehkaperän (2008) sekä Helinin (2004)

tutkimuksissa. Kun työyhteisössä on kiire ja resurssit eivät riitä normaalienkaan työtehtävien suorittamiseen, opiskelijan ohjaukseen jäävä aika on vähäistä. Tällöin harjoittelujakso ei palvele opiskelijaa tarkoitetulla tavalla. Lisäksi ohjaajan stressi lisääntyy, kun hän tasapainoilee ohjaamisen ja työtehtäviensä kanssa. Stressiä saattaisi lieventää se, että ohjaukseen olisi tarpeeksi aikaa ja osastojen esimiehet huomioisivat opiskelijat paremmin laboratoriohoitajien työlistoja tehdessään.

Tulokset osoittivat, että laboratoriohoitajat kokevat ohjauksen haastavana tehtävänä. Lieneekö syy siinä, että valmiudet ohjaamiseen eivät ole riittävät. Haastavuutta lisää mahdollisesti myös se, että opiskelijoita on lähes jatkuvasti harjoittelussa ja työpaineet laboratoriossa ovat muutenkin kovat. Resurssit ohjaamiseen muun työn lisäksi ovat vähäiset.

Ohjausvalmiudet

Tulosten mukaan laboratoriohoitajat eivät ole saaneet riittävästi koulutusta opiskelijaohjaukseen. Lähes puolet vastaajista kokee tarvitsevänsä lisäkoulutusta nykyisestä bioanalytiikan koulutusohjelman sisällöstä ja ohjaustavoista. Myös Lyytikäisen (2000), Lehtolan ja Vehkaperän (2008) sekä Jääskeläisen (2009) tutkimukset antoivat samankaltaisia tuloksia. Kukkolan (2008) tutkimuksessa selvisi, että sairaanhoitajat kaipaavat lisää koulutusta arvioinnista sekä tavoitteista. Tämän tutkimuksen mukaan vastaajat kaipaavat koulutusta lisäksi opiskelijan itseohjautuvuuden tukemisesta, oppimistavoitteista ja palautteenannosta. Koulutukset ovat kuitenkin usein maksullisia ja kiireellisissä työyhteisöissä resursseja useamman hoitajan osallistumiseen samaan koulutukseen ei ehkä ole. Osaston esimies päättää koulutukseen osallistumisesta. Jos osastonhoitaja ei ole kiinnostunut kehittämään opiskelijaohjausta, koulutukseen pääseminen voi olla lähes mahdotonta laboratorion työntekijöille.

Keskimäärin laboratoriohoitajat kuitenkin ovat tietoisia opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista harjoittelujaksolla, ovat selvillä opiskelijoiden yleisistä tavoitteista ja ymmärtävät tavoitteet sekä loppuarvioinnin osa-alueet. Bioanalytiikan opetussuunnitelman sisällöstä ja palautteenannosta

laboratoriohoitajilla on vähiten tietoa. Suurin osa vastaajista kuitenkin kokee ohjausvalmiutensa puutteellisiksi ja siksi ohjaaminen varmasti koetaankin haasteellisena.

Tulosten mukaan valmiuksissa opiskelijavastaavien ja muiden laboratoriohoitajien keskuudessa on selkeä ero. Opiskelijavastaavat tietävät opiskelijaan liittyvistä asioista selkeästi enemmän. He ovat mahdollisesti saaneet koulutusta ohjaamiseen enemmän ja ovat oppilaitoksen kanssa tiiviimmin kontaktissa kuin muut ohjaajat. Opiskelijavastaavat voisivatkin jakaa tietojaan entistä enemmän muille laboratoriohoitajille. Kukkolan (2008) mukaan sairaanhoitajilla, jotka olivat saaneet koulutusta ohjaukseen, oli paremmat ohjaustaidot.

Vastaajat kokevat olevansa laboratoriotyössä tarpeeksi päteviä, jotta pystyvät ohjaamaan myös opiskelijaa. Teoreettinen tausta työlle tiedetään hyvin ja se osataan myös kertoa opiskelijoille. Ero aluesairaalatasoisen ja erikoisalan laboratorion välillä on kuitenkin merkittävä. Tämä johtunee siitä, että erikoisalan laboratoriossa vaaditaan kyseisen erikoisalan tietämystä ja jokaisella laboratoriohoitajalla on ainakin sen verran tietoa, että opiskelijaa voidaan ohjata. Aluesairaalatasoisessa laboratoriossa taas vaaditaan lähes jokaisen erikoisalan osaamista. Silloin yhden tietyn osan tietämys ei luultavasti ole niin syvää kuin erikoisalan laboratoriossa, vaan laboratoriohoitajat tietävät jokaisesta alueesta jotakin ja toinen alue on toiselle tutumpi kuin toiselle. Aluesairaalatasoisessa laboratoriossa olisikin suotavaa, että kyseisen pisteen vastuuhoidtaja olisi paikalla, kun opiskelija on harjoittelemassa kyseistä asiaa. Vastuuhoidtajan läsnäolo olisi suotavaa, sillä hänellä on laajin tietämys kyseisestä alasta.

Ohjaustavat

Yli puolet vastaajista pitää opiskelijan itseohjautuvuuden tukemista ja ammatillista kasvua tärkeänä osana ohjausta. Opiskelija saakin osallistua kykyjensä mukaan työtehtäviin, eikä hänen tarvitse olla vain sivusta seuraajan roolissa. Opiskelijalle annetaan myös ongelmaratkaisutehtäviä, jotka hänen tulee itsenäisesti selvittää. Ammattikorkeakouluasetuksen mukaan harjoittelun

tavoitteena on yhdistää opiskelijan opitut teorian tiedot todellisiin työtehtäviin (Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 256/1995). Tulosten mukaan opiskelijoiden kanssa käydäänkin työn ohessa teorian tietoja läpi. Lyytikäisen (2000) pro gradussa selvisi, että vain puolet laboratoriohoitajista soveltaa teoriaa käytäntöön ohjaustilanteissa.

Tulosten mukaan ohjaus perustuu opiskelijan oppimistavoitteisiin. Tavoitteiden täytyminen jää usein opiskelijan vastuulle. Ohjaajan vaihtuminen usein harjoittelujakson aikana saattaa johtaa siihen, että vain opiskelija itse on täysin tietoinen tavoitteistaan ja niiden täyttymisestä. Tulokset antavat hieman ristiriitaista tietoa siitä, onko ohjaus opiskelijalähtöistä vai ohjataanko kaikkia opiskelijoita samalla tavalla. Tutkimuksessa ilmeni, että opiskelijan tieto-/taitotaso otetaan ohjaamisessa huomioon, mutta opiskelijan henkilökohtaiset tarpeet eivät kuitenkaan ole ohjauksen perustana. Lyytikäisen (2000) tutkimuksen mukaan laboratoriohoitajat ottavat sekä yleiset tavoitteet että opiskelijan omat tarpeet huomioon ohjauksessa.

Tulosten mukaan laboratoriohoitajat pitävät jatkuvaa suullista ja kirjallista palautetta tärkeänä osana ohjausta. Kuten aikaisemmin jo todettiin, vastaajat kokevat palautteenannon vaikeana ja kaipaavat koulutusta siihen. Vaihtelevuutta ilmaantui siinä, osallistuvatko kaikki opiskelijaa ohjanneet laboratoriohoitajat opiskelijan loppuarviointiin. Kaikkien ohjaajien läsnäolo loppuarvioinnissa mahdollistaisi paremmin sen, että arvioinnissa tulisi huomioitua koko harjoittelujakso. Tällöin kaikki ohjaukseen osallistuneet laboratoriohoitajat saisivat ilmaista mielipiteensä opiskelijasta. Harjoittelupaikan resurssit eivät kuitenkaan välttämättä riitä siihen, että kaikki pääsisivät arviointiin paikalle. Opiskelijaa saattavat harjoittelun aikana ohjata useammat laboratoriohoitajat, eikä työpaikan kiireiltä kaikki ohjaajat ehdi arviointitilaisuuteen. Lähes puolet vastanneista kokee oppilaitoksen edustajan paikallaolon arviointitilanteessa tärkeäksi, mutta tämä ei kuitenkaan toteudu läheskään aina. Myös Luojus (2011) totesi tutkimuksessaan, että opettajan paikallaolo ainakin arviointitilanteessa olisi suotavaa.

Jopa 70 % vastanneista kokee ohjauksen olevan mielekkäämpää, kun sama opiskelija on useamman päivän peräkkäin ohjattavana. Pidempiaikaisessa ohjauksessa ohjaaja saa selville opiskelijan tason ja uskaltaa sen mukaan antaa opiskelijan itsenäisesti osallistua työtehtäviin. Useamman päivän perusteella myös arviointi on helpompaa. Pidempiaikainen ohjaussuhde saattaisi olla myös opiskelijalle mielekkäämpi.

Odotukset opiskelijaa kohtaan

Tuloksista selvisi, että vuorovaikutus ohjaajien ja opiskelijoiden välillä koetaan pääsääntöisesti sujuvaksi ja potilaiden kohtaaminen sujuu opiskelijoilta moitteettomasti. Opiskelijat osaavat ottaa myös työturvallisuuden ja aseptiikan hyvin huomioon työtä tehdessään.

Tulosten mukaan opiskelijan oma motivaatio vaikuttaa hänen saamaansa ohjaukseen. Kiinnostuneelle ja innostuneelle opiskelijalle jaksaa kertoa ja opettaa asioita. Jos opiskelijalta ei saa minkäänlaista vastakaikua, motivaatio ohjaamiseen laboratoriohoitajilla pienenee. Opiskelijalta odotetaan innostunutta, rohkeaa ja aktiivista asennetta.

Opiskelijoiden teoretiset tiedot ja työtavat eivät täysin vastaa laboratoriohoitajien odotuksia. Opiskelijoiden teoretietojen hallinnassa on merkitsevä ero erikoisalan laboratorioiden ja terveyskeskuslaboratorioiden tai näytteenottopisteiden välillä. Tämä selittynee sillä, että oppilaitoksessa saadaan hyvät perusvalmiudet näytteenottoon sekä perusteoretiset tiedot jokaisesta erikoisalasta. Terveyskeskuslaboratorioissa ja näytteenottopisteissä osaamista vaaditaan lähinnä vain näytteenotosta. Erikoisalan laboratoriossa vaadittava teoretieto on paljon laajempaa ja syvällisempää. Oppilaitoksessa ei voida perehtyä yhteen erikoisalaan tarpeeksi laajasti ja opiskelijan oma mielenkiinto kyseistä erikoisalaa kohtaan vaikuttaa hänen tietämykseensä ja osaamiseensa. Jääskeläisen (2009) tutkimuksessa taas selvisi, että sairaanhoitajat pitävät opiskelijoiden teoriapohjaa jopa vahvempana verrattuna omiin teoretietoihinsa.

Vastaajien mukaan opiskelijoiden työtavatkaan eivät täysin vastaa nykyisin työelämässä käytössä olevia tapoja. Laboratoriohoitajat toivovatkin, että

opettajat kävisivät enemmän työyhteisöissä tutustumassa nykyisiin työtapoihin ja päivittäisivät tietonsa. Vastaajat kokivat oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välisen yhteistyön vähäiseksi. Myös Jääskeläisen (2009) ja Kukkolan (2008) tutkimuksissa selvisi, että opettajat eivät käy harjoittelupaikoissa niin usein kuin olisi tarpeellista eikä yhteistyö ole riittävää. Tietojen molemminpuolinen välittäminen olisi tärkeää, jotta harjoittelujakso olisi onnistunut sekä oppilaan että ohjaajan kannalta.

8.3 Kehittämisehdotuksia

Tutkimustulosten perusteella laboratoriohoitajille tulisi järjestää lisää perehdytystä ja koulutusta ohjauksesta. Tulokset osoittivat, että koulutuksen tarve on suuri. Opiskelijaohjaajilla, jotka ilmeisesti saavat koulutusta ja tietoa opiskelijaohjauksesta enemmän kuin muut laboratoriohoitajat, oli selvästi paremmat valmiudet ohjata opiskelijaa.

Tulokset osoittivat, että työpaikkojen yleinen kiire haittaa ohjausta. Kiire vaikuttaa sekä opiskelijaan että ohjaajaan negatiivisesti. Opiskelija ei saa kiireen keskellä tarvitsemaansa opetusta ja harjoittelujakso ei anna kaikkea, mitä siltä odotetaan. Ohjaajille kiireessä opettaminen taas lisää stressiä. Ohjaajan on päätettävä, antaako opiskelijalle perusteellista ohjausta vai hoitaako työtehtävänsä ripeästi välittämättä opiskelijasta. Työyksiköiden esimiesten asenne opiskelijaohjausta kohtaan vaikuttanee ohjauksen laatuun. Työvuorojen ja työpisteiden huolellinen suunnittelu takaisikin mahdollisesti sen, että ohjaajalle jäisi aikaa myös opiskelijalle eikä työpaikan kiire vaikuttaisi ohjaukseen. Ohjaajan ei näin ollen tarvitsisi tasapainotella ohjauksen ja muiden työtehtävien välillä.

Tutkimustuloksista ilmeni, että harjoittelupaikkojen ja oppilaitoksen välillä tulisi lisätä yhteistyötä. Vastaajien mielestä oppilaitoksessa opetetut teoriatiedot ja työtavat eivät täysin vastaa työelämässä vaadittavia tietoja ja tapoja. Toisaalta harjoittelupaikoissa ei tiedetä opiskelijan asioista juurikaan mitään. Tavoitteiden täyttyminen ja palautteenanto eivät aina ole helppoa, koska tavoitteita ja arvioinnin osa-alueita ei ymmärretä harjoittelupaikoissa. Oppilaitoksen ja

harjoittelupaikkojen yhteistyötä tulisikin kehittää niin, että molemminpuolinen tiedonvälittyminen olisi sujuvaa.

8.4 Jatkotutkimusaiheet

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin laboratoriohoitajien kokemuksia bioanalyttikko-opiskelijoiden ohjauksesta. Tulosten perusteella yhteistyötä oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välillä pitäisi kehittää. Yhtenä jatkotutkimuksena voisi selvittää yhteistyön toteutumista oppilaitoksen ja harjoittelupaikkojen välillä. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla työpaikkojen esimiesten asenne ja kehittämishalukkuus opiskelijaohjausta kohtaan. Myös ohjauskoulutusta saaneiden ja ilman ohjauskoulutusta olevien laboratoriohoitajien valmiuksia ohjata opiskelijaa sekä mahdollisesti tulevaisuudessa järjestettävän ohjauskoulutuksen merkitystä siihen osallistuville voisi tutkia.

LÄHTEET

Asetus ammattikorkeakouluopinnoista 3.3.1995/256.

Atack, L.; Comacu, M.; Kenny, R.; LaBelle, N. & Miller, D. 2000. Students and Staff Relationships in a Clinical Practice Model: Impact on Learning. *Journal of Nursing Education* Vol. 39, No. 9, 387-392.

Cleary, M. & Walter, G. 2010. Teaching Tips, Teaching and Learning “ On the Run”: Ready-to-Use Toolkits in Busy Clinical Settings. *The Journal of Continuing Education in Nursing*, Vol. 41, No. 6, 244-245.

Denzin, N.K. 1978. *The research art*. 2. painos. New Your: McGraw-Hill.

DeYoung, S. 1990. *Teaching nursing*. Redwood City: Addison-Wesley Nursing.

Enkenberg, J. 2002. Uuden pedagogiikan perusta. Teoksessa Julkunen, M.-L. (toim.) *Opetus, oppiminen, vuorovaikutus*. Vantaa: WSOY, 157-177.

Gaberson, K. B. & Oermann, M. H. 1999. *Clinical Teaching Strategies in Nursing*. New York: Springer Publishing Company.

Hakonen, S. 2000. Polkuja asiantuntijuuteen: sosiaalialan käytännön ohjauksen kehittäminen, prosessikuvaus. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Hallin, K. & Danielson, E. 2009. Being a personal preceptor for nursing students: Registered Nurses' experiences before and after introduction of a preceptor model. *Journal of Advanced Nursing*, Vol. 65, No. 1, 161-174.

Heikkilä, T. 2004. *Tilastollinen tutkimus*. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helin, R. 2004. *Opiskelijaohjaus osana terveystieteen ammattilaisen työtä: ohjaajan näkökulma*. Pro gradu -tutkielma. Hoitotieteen ja terveystieteiden laitoksen tutkimuslaitos. Oulu: Oulun yliopisto.

Henttonen, A.; Laakkonen, A. & Niemelä, K. 2002. *Ohjatun harjoittelun opas terveystieteen opiskeluun ja ohjaukseen*. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Mikkelin ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Hirsjärvi, S. 2004a. Tutkimustyytit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. *Tutki ja kirjoita*. 10., osin uudistettu laitoksen julkaisu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 180-208.

Hirsjärvi, S. 2004b. Tieteelliselle tutkimustyölle asetetut vaatimukset. Teoksessa Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. *Tutki ja kirjoita*. 10., osin uudistettu laitoksen julkaisu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 23-28.

Hirsjärvi, S. 2004c. Tutkimuksen reliäabelius ja validius. Teoksessa Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. *Tutki ja kirjoita*. 10., osin uudistettu laitoksen julkaisu. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 216-218.

Huovinen, A. 1999. *Hoitotyön opiskelun mielekkyys ammattikorkeakoulussa*. Teoksessa Tossavainen K. & Turunen H. (toim.) *Koulutusrakenteet muuttuvat – muuttuuko opetus ja oppiminen? Terveystieteen ja sosiaalialan koulutus ammattikorkeakoulun uudistusvaiheessa*. Helsinki: Kirjayhtymä Oy, 62-76.

Janhonen, S. & Nikkonen, M. 2003. *Johdanto: Laadullinen tutkimusmetodologia hoitotieteessä*. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä*. Juva: WSOY, 7-20.

Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro gradu - tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kajander, S.; Turunen, H.; Tossavainen, K. & Jamookeah, D. 2007. Hyvä ja asiantunteva ohjaus takaa onnistuneen ja laadukkaan harjoittelun. Pinsetti 3/2007, 9-11.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Konkola, R. 2001. Harjoittelun kehittämisprosessi ammattikorkeakoulussa ja rajavyöhyketoiminta uudenaikaisena toimintamallina. Teoksessa Tuomi-Gröhn, T. & Engeström, Y. (toim.) Koulun ja työn rajavyöhykkeellä. Uusia töissä oppimisen mahdollisuuksia. Helsinki: Yliopistopaino, 148-186.

Kotila, H. 2003. Oppimiskäsitykset ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka: ajankohtaisia puheenvuoroja. Helsinki: Edita Prima Oy, 13-23.

Kukkola, E. 2008. Sairaanhoidajan opiskelijaohjaustaidot sekä ohjaajakoulutuksen tarve ja hyöty hoitotyön ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Pro gradu. Turku: Turun yliopisto.

Laine, A.; Ruishalme, O.; Salervo, P.; Sivén, T. & Välimäki, P. 2001. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Landmark, B.; Hansen, G.; Bjones, I. & Bohler, A. 2003. Clinical supervision – factors defined by nurses as influential upon the development of competence and skills in supervision. Journal of Clinical Nursing, Vol. 12, No. 6, 834-841.

Landers, M. 2000. The theory-practice gap in nursing: the role of the nurse teacher. Journal of Advanced Nursing, Vol. 32, No. 6, 1550-1556.

Lasonen, J. 2000. Työpaikat oppimisympäristönä. Opetushallituksen julkaisuja. Viitattu 9.3.2011. <http://www.oph.fi/> > Julkaisut ja oppimateriaalit > Verkkojulkaisut > Ammattikoulutus

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2003. Laadullisen hoitotieteen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Juva: WSOY, 21-43.

Lehtola, A. & Vehkaperä, A. 2008. Opiskelija ohjaus ennen ja jälkeen ohjaajakoulutuksen, opiskelijavastaavien näkökulma. Pro gradu-tutkielma. Terveystieteiden laitos. Oulu: Oulun yliopisto.

Luojus, K. 2011. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli, Ohjaajien näkökulma. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Lyytikäinen, E. 2000. Bioanalyttikko-opiskelijoiden oppimisen ohjaus kliinisessä laboratoriossa – kyselytutkimus käytännön työntekijöille. Pro gradu-tutkielma. Hoitotieteenlaitos. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Müller, H. & Venejärvi, R. 1999. Opiskelijoiden kokemuksia itseohjautuvuudesta hoitotyön oppimisessa. Teoksessa Tossavainen, K. & Turunen, H. (toim.) Koulutusrakenteet muuttuvat – muuttuuko opetus ja oppiminen? Terveys- ja sosiaalialan koulutus ammattikorkeakoulun uudistusvaiheessa. Helsinki: Kirjayhtymä Oy, 23-37.

Mäkeläinen, P. 2000. Työssäoppiminen –ohjattua ammattiin oppimista työpaikalla. Teoksessa Onnismaa, J.; Pasanen, H. & Spangar, T. (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-kustannus, 89-103.

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu.

Opetusministeriö, 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Viitattu 22.2.2011 <http://www.minedu.fi/> >julkaisut.

Pasanen, H. 2004. Työssä oppimisen ohjaus prosessina –ohjaus välitysten ja vuorovaikutuksen tuottamisena. Teoksessa Onnismaa, J.; Pasanen, H.; Spangar T. (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Ohjaustyön välineet. Jyväskylä: PS-kustannus, 151-176.

Pearcey, P. & Elliot, B. 2004. Student impressions of Clinical nursing. Nurse Education Today, Vol. 24, 382-387.

Price, A. & Price, B. 2009. Role modelling practice with students on clinical placements. Nursing Standard, Vol.24, No. 11, 51-56.

Rauste-von Wright, M.; von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Saarikoski, M. 2008. Innostava oppimisympäristö opettaa. Teoksessa Elomaa, L.; Lakanmaa, R.-L.; Paltta, H.; Saarikoski, M. & Sulosaari, V. Taitava harjoittelun ohjaaja. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja, 12-24.

Sarajärvi, A. 2003. Käytännön harjoittelu oppimisympäristönä. Teoksessa Kotila, H. (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima Oy, 170-184.

Siira, S. 2008. Arviointikriteerien laadinta käytännön ohjattuun harjoitteluun bioanalyttiko-opiskelijoille. Pro gradu –tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

Spouse, J. 2001. Bridging theory and practice in the supervisory relationship: a sociocultural perspective. Journal of Advanced Nursing, Vol. 33, No. 4, 512-522.

Suomen bioanalyttikoliitto ry. 2002. Laboratoriohoitajan, bioanalyttikon ammatinkuvaus. Viitattu 22.2.2011. <http://www.bioanalyttikoliitto.fi> > Bioanalyttikon ammatti> Ammatinkuvaus 2002.

Tikkamäki, K. 2006. Työn ja organisaation muutoksissa oppiminen. Etnografinen löytöretki työssä oppimiseen. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Turun ammattikorkeakoulu. 2011. Opetussuunnitelma 2011. Bioanalytiikan koulutusohjelma. Viitattu 17.9.2010. <http://www.turkuamk.fi> > Opiskelijalle > SoleOPS – opetussuunnitelmat > Bioanalytiikan koulutusohjelma.

Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki: WSOY, 26-34.

Vehviläinen-Julkunen, K. & Paunonen, M. 1997. Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki: WSOY, 206-214.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Öhrling, K. & Hallberg, I.R. 2001. The meaning of preceptorship: nurses' lived experience of being a preceptor. Journal of Advanced Nursing, Vol. 33, No. 4, 530-540.

TUTKIMUSLUPA

<p>VARSAINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI EGENTLIGA FINLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT</p>		<p>HOITOTYÖN TUTKIMUS- JA OPINNÄYTETYÖ</p>		<p>Nro <u>58/2010</u></p>
<p>LUPAHAKEMUS (katso erilliset ohjeet: http://www.vsshp.fi/fi/tutkimus) Hakemus lähetetään: VSSH, TYKS, Hoitotyön toimisto, suunnittelija, PL 52, 20521 TURKU</p>				
<p>☒ Uusi tutkimus ☐ Jatko/Muutos lupaan</p>				
<p>TUTKIMUSLUVAN HAKIJA/HAKIJAT</p>	<p>Nimi/nimet: <u>Sanna Forsbacka</u> <u>Essi Nurmi</u></p>			
<p>Opiskelu- tai työpaikka</p>	<p>Osoite: <u>Itsenäisyydenkatu 14 A7 32200 Loimaa</u></p>			
<p>Opinnäytetyö</p>	<p>puhelin: <u>0500 323610</u> sähköposti: <u>sanna.forsbacka@students.turkuamk.fi</u></p>			
<p>TUTKIMUKSEN/OPINNÄYTETYÖN TIIVISTETTY KUVAUS (mm. tutkimuksen nimi, päätaavoitteet, menetelmät, aineisto, tutkimuksen suorituspaikka, tutkimuksen merkitys)</p>	<p>Opinnäytetyön nimi on Bioanalyttikko-opiskelijan ohjaus ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa - ohjaajan näkökulma. Työn tavoitteena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää opiskelijaohjausta käytännön oppimisympäristössä sekä oppilaitoksessa ja näiden yhteistyötä. Tarkoituksena on kartoittaa laboratoriohoitajien kokemuksia ja valmiuksia ohjata opiskelijaa, käytössä olevia ohjaustapoja sekä työntekijöiden odotuksia opiskelijaa kohtaan.</p> <p>Aineistoa kerätään TYKSLABin niistä laboratorioista, jotka toimivat säännöllisesti opiskelijoiden oppimisympäristöinä. Tämän lisäksi aineistoa kerätään kliinisen fysiologian ja neurofysiologian sekä histologian ja sytologian laboratorioista. Tutkimus toteutetaan strukturoidulla kyselylomakkeella, joka lähetetään laboratoriohoitajille sähköisesti. <u>[redacted]</u></p>			
<p>Tutkimussuunnitelma erillisenä liitteenä (max. 5 s.)</p>				
<p>TUTKIMUKSEN OHJAAJA(T)</p>	<p><u>22.11.2010</u> <u>Soile Kemi/Soile Kemi</u> <u>1</u> allekirjoitus/nimen selvennys allekirjoitus/nimen selvennys</p>			
<p>YHTEYSTIEDOT</p>	<p><u>soile.kemi@turkuamk.fi</u> <u>050-5985547</u></p>			
<p>SITOOMUS JA JULKAISULUPA</p>	<p>Sitoudun noudattamaan hyvää tutkimuskäytäntöä, sairaalan yleisiä sääntöjä sekä vaitiolovelvollisuutta (http://www.vsshp.fi/fi/tutkimus/10711, www.turkuacr.fi).</p>			
	<p><u>17.11.2010</u> <u>Essi Nurmi</u> <u>1</u> hakijan allekirjoitus/nimen selvennys hakijan allekirjoitus/nimen selvennys</p>			
	<p><u>17.11.2010</u> <u>Sanna Forsbacka</u> <u>1</u> hakijan allekirjoitus/nimen selvennys hakijan allekirjoitus/nimen selvennys</p>			
<p>YLIHOITAJAN LAUSUNTO JA YHDYSHENKILÖN NIMEÄMINEN VSSH:ssä</p>	<p>Klinikan/yksikön kehittämishanke, johon opinnäytetyö/tutkimus liittyy: <u>Opiskelijahoitajan kehittäminen</u></p> <p>Yhdyshenkilö/virkan/toimen nimike: <u>Anne Hjort, Päivi Ali-Ronkainen</u> (yh nimeää) <u>-nen</u></p> <p>Puollan ☒ En puolla ☐ <u>Idemadustelut - työ</u></p> <p>Ylihoitaja(t) <u>25.11.2010</u> <u>[signature]</u> <u>1</u> allekirjoitus/nimen selvennys allekirjoitus/nimen selvennys</p>			
<p>HOITOTYÖN ASiantuntijaryhmän lausunto</p>	<p>☒ Lupaa puolletaan ☐ Ei puolleta, Perustelu (tarv. liitteenä) ☐ Pyydetään lähettämään eettiselle toimikunnalle</p> <p><u>14.12.2010</u> <u>[signature]</u> <u>HELENA LEINO-KILPI</u> allekirjoitus/nimen selvennös</p> <p>☒ Pyydetään lisäselvityksiä: <u>Autenttisuuden määrä (N), kysely koordinoidaan yh:n kautta</u></p>			
<p>EETTINEN TOIMIKUNTA</p>	<p>Eettisen toimikunnan lausunto saatu (liitteenä) <u>1</u></p>			
<p>TUTKIMUSLUVAN MYÖNTÄMINEN</p>	<p>☒ Myönnetty ☐ Ei myönnetty</p> <p><u>21.12.2010</u> <u>[signature]</u> <u>yh</u> allekirjoitus/nimen selvennys allekirjoitus/nimen selvennys</p> <p>VSSH:n/sairaalan nimen saa julkaista tutkimusraportissa/opinnäytetyössä Kyllä ☐ Ei ☐ Haluan nähdä tutkimusraportin/opinnäytetyön ennen julkaisuluvan antoa Kyllä ☐ Ei ☐</p>			
<p>Päätös annettu tiedoksi hakijalle <u>1</u> Päätöksen antoi _____</p>				

28/2010

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky.
Hoitotyön asiantuntijaryhmä

YLIHOITAJIEN/YLILÄÄKÄRIEN PUOLLOT

Tutkimus/opinnäytetyö kohdistuu useaan eri klinikkaan/yksikköön, joten tarvitaan puollot usealta ylihoitajalta ja/tai ylilääkäriltä.

Tutkimuksen tekijä/t: Sanna Forsbacka & Essi Nurmi

Tutkimuksen nimi: Bioanalytiikko-opiskelijan ohjaus ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa -ohjaajan näkökulma

Opiskelu- tai työpaikka: Turun ammattikorkeakoulu,
Ruiskatu

Ylihoitajan/ylilääkärin lausunto:

Puollan

En puolla

TYKS-SAPA-LIHKELAITOS
TYKS LAB ja Patologia
Klinikka tai yksikkö

18/11 2010

Benita Palo L
Allekirjoitus/nimen selvennys BENITA PALOHAINÄ

Klinikan/yksikön yhdyshenkilö VSSHP:ssä: Minna Mäkelä

Puollan

En puolla

Patologia ja TYKS LAB
Klinikka tai yksikkö

/ 200

Allekirjoitus/nimen selvennys

Klinikan/yksikön yhdyshenkilö VSSHP:ssä: _____

Puollan

En puolla

_____
Klinikka tai yksikkö

/ 200

Allekirjoitus/nimen selvennys

Klinikan/yksikön yhdyshenkilö VSSHP:ssä: _____

Puollan

En puolla

_____
Klinikka tai yksikkö

/ 200

Allekirjoitus/nimen selvennys

SAATEKIRJE

Arvoisa laboratoriohoitaja,

Olemme kaksi bioanalytikko-opiskelijaa Turun ammattikorkeakoulusta ja valmistumme toukokuussa 2011. Teemme opinnäytetyönämme tutkimusta ohjaajien kokemuksista ja valmiuksista bioanalytikko-opiskelijan ohjauksessa ammattitaitoa edistävässä harjoittelussa. Pyydämmekin teitä vastaamaan oheisen linkin kautta kyselyymme 31.1.2011 mennessä.

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Turun AMK:ssa opiskelevien bioanalytikko-opiskelijoiden harjoittelupaikkoina toimivien laboratorioiden laboratoriohoitajien näkemyksiä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää opiskelijaohjausta sekä harjoittelupaikoissa että oppilaitoksessa. Vastaamalla oheiseen kyselyyn saat mahdollisuuden kertoa omia näkemyksiäsi aiheeseen liittyen. Vastauksesi ovat tutkimuksen onnistumisen ja tulosten luotettavuuden kannalta hyvin tärkeitä, joten toivomme Sinulta mielenkiintoa ja rehellisyyttä vastatessasi kysymyksiin. Kysymyksiin ei ole oikeita vastauksia, vaan olemme kiinnostuneita juuri Sinun mielipiteistäsi. Kyselyyn vastaaminen vie n. 5-10 minuuttia.

Kyselyyn vastaamalla annatte myös suostumuksenne käyttää vastauksianne kyseisessä tutkimuksessa. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastaajan henkilöllisyys tule esiin tutkimuksen missään vaiheessa. Opinnäytetyön valmistuttua kaikki vastaukset tuhoetaan.

Opinnäytetyö raportoidaan huhtikuussa 2011. Se on julkinen ja toimitetaan Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun yksikön kirjaston sekä bioanalytiikan koulutusohjelman käyttöön.

Mikäli Sinulle herää kysymyksiä tutkimukseen liittyen, voit ottaa yhteyttä opinnäytetyön tekijöihin tai ohjaajaan.

Kyselyyn pääset tästä: <https://www.webropol.com/P.aspx?id=510542&cid=142883367>

Kiitos osallistumisesta!

Yhteystiedot:
Sanna Forsbacka
sanna.forsbacka@students.turkuamk.fi
0500 323610

Essi Nurmi
essi.nurmi@students.turkuamk.fi
044-0709857

Ohjaava opettaja:
Soile Kemi
soile.kemi@turkuamk.fi
050-598554

KYSELYLOMAKE

Laboratoriohoitajien näkemyksiä opiskelijaohjauksesta

Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin ympäröimällä sopivin vaihtoehto. Vastaathan kaikkiin kysymyksiin, **KIITOS** jo etukäteen!

Vastaajan taustatiedot:

1. Laboratorio, jossa työskentelette:
  - a. erikoisalan laboratorio
  - b. aluesairaалatasoinen laboratorio
  - c. terveyskeskuslaboratorio/näytteenottopiste

2. **Viimeisin** suorittamanne tutkinto:
  - a. laboratoriohoitaja, opintoaste (2-2,5 v)
  - b. laboratoriohoitaja, opintoaste (3,5-4,5 v)
  - c. bioanalytiikko (AMK) 210 op
  - d. erikoislaboratoriohoitaja
  - e. ylempi korkeakoulututkinto
  - f. muu, mikä _____

3. Valmistumisvuosi _____

4. Työkokemuksenne laboratoriohoitajana (vuosina):
  - a. alle 5
  - b. 6-10
  - c. 11-20
  - d. 21-30
  - e. yli 30

5. Kuinka kauan olette työskennelleet nykyisessä työtehtävässänne (vuosina)?
  - a. alle 5
  - b. 6-10
  - c. 11-20
  - d. 21-30
  - e. yli 30

6. Työskentelettekö tai oletteko työskennellyt opiskelijavastaavana?
  - a. kyllä
  - b. ei

7. Kuinka usein ohjaatte opiskelijaa?
  - a. en koskaan
  - b. harvoin
  - c. paria opiskelijaa vuodessa
  - d. alle kymmentä opiskelijaa vuodessa
  - e. 10-20 opiskelijaa vuodessa
  - f. yli 20 opiskelijaa vuodessa

Vastatthän seuraaviin kysymyksiin ympyröimällä **vain yhden** vastausvaihtoehdon. Totuudenmukaisen tuloksen kannalta on tärkeää, että ympyröitte sen vaihtoehdon, jota ensimmäiseksi ajattelette tai joka parhaiten vastaa näkemystänne.

1= täysin eri mieltä

4= täysin samaa mieltä

eos= en osaa sanoa

Suhtautuminen opiskelijaan ja ohjaukseen

8. Opiskelija on		
- uuden tiedon tuoja	1 2 3 4	eos
- avuksi käytännön työssä	1 2 3 4	eos
- työni hidastaja	1 2 3 4	eos
- stressin aiheuttaja	1 2 3 4	eos
- tasavertainen työtoveri	1 2 3 4	eos
- osa työyhteisöä	1 2 3 4	eos
9. Opiskelijaohjaus on		
- haastavaa	1 2 3 4	eos
- mielenkiintoista	1 2 3 4	eos
- piristävää vaihtelua	1 2 3 4	eos
- osa työnkuvaani	1 2 3 4	eos
- opettavaista minullekin	1 2 3 4	eos

Valmiudet ohjata opiskelijaa

10. Olen saanut riittävästi koulutusta opiskelijan ohjaukseen	1 2 3 4	eos
11. Tiedän nykyisen bioanalytiikan opetussuunnitelman sisällön	1 2 3 4	eos
12. Tiedän opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet harjoittelujaksolla	1 2 3 4	eos
13. Olen selvillä koulun laatimista yleisistä tavoitteista harjoittelujaksolle	1 2 3 4	eos
14. Ymmärrän koulun laatimat yleiset tavoitteet harjoittelujaksolle	1 2 3 4	eos
15. Palautteenanto on helppoa	1 2 3 4	eos
16. Ymmärrän opiskelijan loppuarvioinnin osa-alueiden sisällöt	1 2 3 4	eos
17. Tunnen tekemäni työn teoreettisen taustan ja osaan kertoa sen myös opiskelijalle	1 2 3 4	eos
18. Koen olevani tarpeeksi pätevä työssäni, jotta pystyn ohjaamaan myös opiskelijaa	1 2 3 4	eos

Ohjaustavat

19. Ohjauksessa otetaan huomioon opiskelijan oppimistavoitteet	1 2 3 4	eos
20. Oppimistavoitteiden täytyminen on opiskelijan vastuulla	1 2 3 4	eos
21. Ohjauksessa huomioidaan opiskelijan tieto-/taitotaso	1 2 3 4	eos
22. Opiskelija saa osallistua työtehtäviin omien kykyjensä mukaan	1 2 3 4	eos
23. Opiskelijalle kerrotaan käytännön työn ohessa teoriaa	1 2 3 4	eos
24. Ohjauksen perustana ovat opiskelijan omat tarpeet	1 2 3 4	eos
25. Opiskelijaa rohkaistaan ratkaisemaan ongelmatilanteet itsenäisesti	1 2 3 4	eos
26. Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute kuuluvat olennaisena osana ohjaukseen	1 2 3 4	eos
27. Kaikki opiskelijaa ohjanneet osallistuvat opiskelijan loppuarviointiin	1 2 3 4	eos
28. On tärkeää, että arviointitilanteeseen osallistuu myös koulun edustaja	1 2 3 4	eos
29. Ohjaus on mielekkäämpää, kun sama opiskelija on ohjattavana useamman päivän	1 2 3 4	eos
30. Opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen ja ammatillisen kasvun kehittyminen ovat tärkeä osa ohjausta	1 2 3 4	eos

Opiskelijoiden osaaminen ja asenne harjoittelujaksolla

31. Opiskelijoiden teoretiedot vastaavat käytännön työn vaatimaa tasoa	1 2 3 4	eos
32. Opiskelijan motivaatio harjoittelua kohtaan vaikuttaa hänen saamaansa ohjaukseen	1 2 3 4	eos
33. Opiskelijan oppilaitoksessa oppimat työtavat vastaavat työelämässä käytössä olevia tapoja	1 2 3 4	eos
34. Potilaiden kohtaaminen sujuu opiskelijoilta onnistuneesti	1 2 3 4	eos
35. Opiskelijat ottavat työturvallisuuden ja aseptiikan huomioon työskennellessään	1 2 3 4	eos
36. Vuorovaikutus opiskelijoiden ja ohjaajien välillä sujuu moitteettomasti	1 2 3 4	eos

37. Valitkaa seuraavista **kaikki ne** vaihtoehdot, jotka koette tarpeelliseksi.

Tarvitsen seuraavissa osa-alueissa lisäkoulutusta:

- a. opiskelijan oppimistavoitteet
- b. palautteenanto
- c. opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen
- d. bioanalytikkokoulutuksen sisältö
- e. ohjaustavat

38. Onko yhteistyö koulun kanssa riittävää? Jos ei, niin miten sitä voisi parantaa? Koetteko tarvitsevanne yhteistyötä opettajien kanssa?

---

39. Minkälaista osaamista ja asennetta odotatte opiskelijalta ennen harjoittelujakson alkua?

---

40. Mitä muuta haluatte kertoa opiskelijaohjauskokemuksistanne?

KIITOS!